

HRVATSKI VOJNIK

27. LISTOPADA 2023.

CIJENA 1,33 € / 10 KUNA

BROJ | 694

PRIKAZ OBUČENOSTI POSADA BOV-A PATRIA

HKoV
DANI GRMLJAVINE
NA SLUNJU

POSJET SAD-u
VIŠEGODIŠNJE
SNAŽNO
PARTNERSTVO

**SREDIŠTE ZA
RAZVOJ VOĐA
“MARKO BABIĆ”
USPJEŠNO
POLOŽEN ZAVRŠNI
TEST**

**PUKOVNJA
VOJNE POLICIJE
DA SE NE
ZABORAVI...**

Foto: Tomislav BRANDT

www.hrvatski-vojnik.hr**NAKLADNIK: MINISTARSTVO OBRANE HRVATSKE / SAMOSTALNA SLUŽBA ZA ODNOSE S JAVNOŠĆU I IZDAVAŠTVO / ODJEL HRVATSKIH VOJNIH GLASILA I IZDAVAŠTVA****Glavni urednik:** Željko Stipanović (zeljko.stipanovic@mohr.hr) // **Zamjenica glavnog urednika:** Vesna Pintarić (vpintar@mohr.hr)**Urednici i novinari:** Domagoj Vlahović (domagoj.vlahovic@gmail.com), Ivan Šurbek, Tomislav Vidaković (tomislav.vidakovic@mohr.hr), Janja Marijanović Šaravanja (janja.marijanovic@mohr.hr)**Lektura / korektura:** Gordana Jetavić (gjetavic50@gmail.com), Andrea Pavlić // **Fotograf:** Tomislav Brandt (tomislav.brandt@mohr.hr)**Grafička redakcija:** Zvonimir Frank (urednik), zfrank@mohr.hr, Ante Perković // **Marketing:** Mila Badrić Gelo (mabadric@mohr.hr), tel: 3784-243; fax: 3784-322**Tisk:** Kerschoffset d.o.o., Ježdovečka 112, 10250 Zagreb // **Adresa uredništva:** Odjel hrvatskih vojnih glasila i izdavaštva, Ilica 256b, 10000 Zagreb, e-mail: hvojnik@mohr.hr**Odobrava:** Ivana Valenčić Mikišić, voditeljica Samostalne službe za odnose s javnošću i izdavaštvo

DANI GRMLJAVINE NA SLUNJU

Topničko-raketna pukovnija HKoV-a provela je seriju obučno-vježbovih aktivnosti na vojnom poligonu "Eugen Kvaternik". Sofisticiran sustav kao što je PzH 2000, ali i sad već veliko iskustvo iz NATO-ove aktivnosti ojačane prednje prisutnosti u Poljskoj, vidljivo su usmjerili sposobnosti postrojbe prema naprijed

[STR. 16]

NASLOVNICU SNIMIO TOMISLAV BRANDT

SADRŽAJ

4	MORH
Višegodišnje snažno partnerstvo
8	HKoV
Prikaz obučenosti posada BOV-a Patria
14	HKoV
Velik izazov, ali i još veća odgovornost
22	VOJNI POLIGON "GAŠINCI"
Završetak specijalističke vojne obuke
24	SREDIŠTE ZA RAZVOJ VOĐA "MARKO BABIĆ"
Uspješno položen završni test
28	ZAPOVJEDNO-STOŽERNA ŠKOLA "BLAGO ZADRO"
30 godina časti, ponosa i uspjeha
30	PUKOVNIJA VOJNE POLICIJE
Da se ne zaboravi...
34	HKoV
Integracija u Vukove
36	KOPNENA VOJSKA
M10 Booker – novo američko borbeno oklopno vozilo
44	VOJSKE SVIJETA
Modernizacija Oružanih snaga Rumunjske
52	PODLISTAK
Tenk – vladar kopnenih bojišnica (XV. dio): Povratak u središte zanimanja
58	MUZEJ VOJNE I RATNE POVIJESTI
Impresivan svjedok prošlog vremena
60	RAZGOVOR
Borna MARINIĆ, utemeljitelj portala Domovinski rat
64	IZLOŽBA
110. brani svoj rodni grad
66	TRENUTAK SJEĆANJA
Uklesana imena trajni su podsjetnik na podnesenu žrtvu

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara (EMPA).
Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo. Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2023.
Novinarski prilozi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu službeni stav Ministarstva obrane RH.

ODJEL HRVATSKIH VOJNIH GLASILICA
I IZDAVAŠTVA

Priti na i nađušvenim mrežama

MORH

"Hrvatska je ostvarila impresivan napredak, vi ste naš pouzdan partner i cijenjen saveznik. Također, Hrvatska svojom pomoći čini razliku u borbi Ukrajine za njezinu slobodu. Hrvatska je stup sigurnosti u regiji i oslanjamo se na vas kad je u pitanju stabilnost u tom području," poručio je američki ministar obrane Lloyd J. Austin

VIŠEGODIŠNJE SNAŽNO PARTNERSTVO

"Posjet SAD-u jedan je od koraka u našim nastojanjima da generacijama koje dolaze ostavimo moćnu, modernu i snažnu Hrvatsku vojsku," poručio je ministar obrane

Pripremile: Janja Marijanović Šaravanja, Nataša Fortuna, Marija Jandriš Sačer / **Foto:** Filip Klen

Ministar obrane Mario Banožić, s izaslanstvom Ministarstva obrane i Oružanih snaga RH predvođenim zamjenikom načelnika Glavnog stožera OSRH general-pukovnikom Sinišom Jurkovićem, bio je od 16. do 20. listopada 2023. u drugom službenom posjetu Sjedinjenim Američkim Državama. Posjet je započeo posjetom Nacionalnoj gardi Minnesota gdje se susreo s njezinim zapovjednikom general-bojnikom Shawnom Mankeom i zapovjednikom 34. pješačke divizije Nacionalne garde Minnesota general-bojnikom Charlesom Kemperom. Ministar Banožić poručio je kako su Sjedinjene Američke Države strateški saveznik Republike Hrvatske i najvažniji partner u području obrane te da je upravo Partnerstvo s Nacionalnom gardom Minnesota ključan dio te suradnje.

"Vrijeme u kojem živimo i djelujemo ponovno nas je podsjetilo kako je ulaganje u obranu ulaganje u sigurnost građana. Mislim da je iznimno važno upravo na ovaj način razgovarati sa Sjedinjenim Američkim Državama i vidjeti kako možemo još bolje razvijati našu vojsku," poručio je ministar.

General Manke i general Kemper poželjeli su ministru Banožiću i izaslanstvu MORH-a i Hrvatske vojske dobrodošlicu u Minne-

"Vrijeme u kojem živimo i djelujemo ponovno nas je podsjetilo kako je ulaganje u obranu ulaganje u sigurnost građana. Mišlim da je iznimno važno upravo na ovaj način razgovarati sa Sjedinjenim Američkim Državama i vidjeti kako možemo još bolje razvijati našu vojsku," poručio je ministar obrane Mario Banožić

sotu istaknuvši kako im je dragو što je ponovno potvrđeno snažno višegodišnje partnerstvo Hrvatske vojske i Nacionalne garde Minnesota. Generali su u ovoj prigodi poručili kako će nastaviti podupirati projekte opremanja i modernizacije Oružanih snaga RH te istaknuli kako je kvalitetna suradnja Hrvatske vojske i Nacionalne garde Minnesota posebno vidljiva i značajna na području zajedničkih obuka i vježbi.

Drugog dana službenog posjeta SAD-u ministar obrane s izaslanstvom obišao je u američkoj vojnoj bazi Camp Ripley u Minnesoti obučni medicinski simulacijski centar i simulator helikoptera Black Hawk UH-60. Nakon toga, u pratnji generala Shawna Mankea posjetio je zrakoplovnu bazu u gradu Saint Paul gdje je nazočio

MORH

prezentaciji održavanja helikoptera Black Hawk UH-60. Istaknuvši kako mu je drago što je u Minnesota ponovno imao priliku uvjeriti se u borbenu moć helikoptera Black Hawk, ministar Banožić izrazio je zadovoljstvo što se Hrvatska vojska nastavlja opremiti ovim sjajnim helikopterima koji su značajno unaprijedili sposobnosti Hrvatskog ratnog zrakoplovstva.

Saznajemo da je u okviru Plana razvoja helikopterske komponente u OSRH, prema Vladi SAD-a upućen Zahtjev za nabavu dodatnih osam helikoptera, od kojih je predviđeno da četiri helikoptera financira Vlada SAD-a, a preostala četiri helikoptera Vlada RH. "U tijeku je završno usuglašavanje Ugovora čije se potpisivanje očekuje početkom 2024. godine," rekao je ministar.

Ministar obrane posjetio je i Washington gdje se susreo sa senatorom Steveom Dainesom te direktorom Agencije za obrambeno-sigurnosnu suradnju Jamesom Hurschom (Defense Security Cooperation Agency – DSCA) u Washingtonu. Razgovarali su o bilateralnoj vojnoj suradnji, aktualnoj situaciji u Izraelu i Ukrajini, doprinosima sigurnosti unutar NATO saveza i Europske unije, stanju u jugoistočnoj Europi te dalnjim planovima za modernizaciju Hrvatske vojske i razvoju njezinih sposobnosti. U tom kontekstu razgovaralo se o projektu opremanja Hrvatske vojske helikopterima Black Hawk, borbenim vozilima Bradley te nabavi protuoklopnih sredstava Javelin.

"U kontekstu aktualne globalne sigurnosne situacije valja istaknuti kako se povijesni projekti modernizacije i opremanja Hrvatske vojske događaju u vrijeme kad je iznimno važno očuvati mir i stabilnost u području regije. Stoga je posjet Senatu Sjedinjenih Američkih Država sjajna prigoda za jačanje bilateralne suradnje s našim najznačajnijim strateškim partnerom u području obrane, koji potporu Republici Hrvatskoj pruža još od njezina osamostaljenja," rekao je ministar Banožić.

Direktor DSCA Hursch pohvalio je Hrvatsku vojsku te izrazio predanost i potporu daljnjoj modernizaciji Hrvatske vojske: "Cijenimo Hrvatsku kao lidera u regiji te pomoći koju ste pružili Ukrajini. Također, iznimno cijenimo što je Hrvatska jedna od prvih zemalja

"U kontekstu aktualne globalne sigurnosne situacije valja istaknuti kako se povijesni projekti modernizacije i opremanja Hrvatske vojske događaju u vrijeme kad je iznimno važno očuvati mir i stabilnost u području regije"

koja je izrazila i pokazala potporu Ukrajini u suočavanju s ruskom agresijom."

U okviru službenog posjeta SAD-u ministar Banožić s izaslanstvom MORH-a i Hrvatske vojske posjetio je nacionalno groblje Arlington gdje su odali počast i položili vijenac na Grobu neznanog junaka.

U Pentagonu, administrativnom sjedištu Ministarstva obrane SAD-a, hrvatski ministar sastao se s ministrom obrane Sjedinjenih Američkih Država Llyodom J. Austinom. Tijekom sastanka potpisali su Okvirni sporazum o obrambenoj suradnji između Ministarstva obrane Sjedinjenih Američkih Država i Ministarstva obrane Republike Hrvatske kojim je definiran nastavak i unapređenje obrambene suradnje u idućem razdoblju u cilju jačanja bilateralne obrambene suradnje i realizacije NATO-ovih Ciljeva sposobnosti. Sporazum je jedan od ključnih ishoda započetog Strateškog dijaloga između Republike Hrvatske i SAD-a koji se prvi put održao prošle godine u SAD-u. "Ovaj susret snažna je poruka odličnih bilateralnih odnosa između Hrvatske i SAD-a te pokazatelj snage ostvarenog savezništva. Nikad ne smijemo zaboraviti da je SAD uvijek bio uz Hrvatsku kad smo trebali prijatelja i saveznika. Zato Hrvatska danas stoji čvrsto, rame uz rame s SAD-om, u suočavanju sa zajedničkim sigurnosnim izazovima," poručio je ministar

Banožić. Ministar Austin pohvalio je dosadašnju suradnju s Hrvatskom i zahvalio na aktivnom angažmanu i pruženoj pomoći nakon agresije na Ukrajinu. "Hrvatska je ostvarila impresivan napredak, vi ste naš pouzdan partner i cijenjen saveznik. Također, Hrvatska svojom pomoći čini razliku u borbi Ukrajine za njezinu slobodu. Hrvatska je stup sigurnosti u regiji i oslanjam se na vas kad je u pitanju stabilnost u tom području," poručio je američki ministar obrane.

Na sastanku u Ministarstvu vanjskih poslova SAD-a u Washingtonu s predstavnicom Ureda za političko-vojna pitanja Mirom Resnick još je jedanput potvrđeno kako Hrvatska u SAD-u ima snažnog i pouzdanog partnera, a ministar Banožić istaknuo je kako je siguran da će suradnja i partnerstvo u budućnosti biti još čvršće i snažnije, među ostalim zahvaljujući i onom što je postignuto tijekom ovog službenog posjeta Sjedinjenim Američkim Državama.

"Nakon što sam s ministrom Austinom potpisao Okvirni sporazum, potpisani je i Sporazum o primjeni Leahyjeva pravila s Ericom Barclay. Riječ je o sporazumu kojim se osigurava da su poštovanje i zaštita temeljnih ljudskih prava osnovni uvjet za pružanje primjenjive pomoći SAD-a. Na taj način ujedno se olakšava i daljnja suradnja u području opremanja i modernizacije Hrvatske vojske primjenom različitih programa SAD-a, u cilju daljnje unapređenja bilateralnih odnosa s našim najvažnijim strateškim partnerom," kazao je Banožić. Na kraju službenog posjeta Sjedinjenim Američkim Državama, ministar obrane zaključio je kako su pred Hrvatskom vojskom novi značajni projekti ulaganja i opremanja te kako je od Domovinskog rata pa sve do danas, Hrvatska i Hrvatska vojska, koja je neodvojiv dio našeg nacionalnog identiteta, stvorila velik medunarodni ugled i poštovanje.

HKoV

PRIKAZ OBUČENOSTI

POSADA BOV-A PATRIA

Svrha provedbe ovakvih gađanja jest dostizanje razine obučenosti nakon provedene obuke novih članova posade na Patrijama, integracija novih operatera na UT30MK2 CRO, te održavanje razine obučenosti stalnih članova posade BOV-a Patria

TEKST
Janja Marijanović Šaravanja

FOTO
Tomislav Brandt

HKoV

Slunjskim poligonom sredinom listopada odjekivali su jaki zvuci moćnih oružnih sustava koje posjeduju borbena oklopna vozila Patrije. Ekipa Hrvatskog vojnika nazočila je gađanju posada BOV-a Patria koje su proveli pripadnici 2. mb Gromovi GMBR-a uz sudjelovanje nekolicine pripadnika 1. mb Tigrovi. Od 9. do 12. listopada na vojnem poligoni "Eugen Kvaternik" provedena su pripremna i precizna gađanja posada BOV-a Patria s DUOS M151 Protector HR (sa strojnicom 12,7 x 99 mm i automatskim bacacem granata MK19 kalibra 40 x 53 mm), bojna gađanja posada BOV-a Patria UT30MK2 CRO (s topom 30 x 173 mm i spregnutom strojnicom 7,62 x 51 mm), te bojno gađanje izvidnika sa snajperskom puškom MACS M-4.

Svrha provedbe ovakvih gađanja jest dostizanje razine obučenosti nakon provedene obuke novih članova posade na Patrijama, integracija novih operatera na UT30MK2 CRO, te održavanje razine obučenosti stalnih članova posade BOV-a Patria. Cilj je također bio i obučiti izvidnike u rukovanju i gađanju snajperskom puškom MACS M-4 i njezino uvođenje u uporabu u postrojbe.

Nakon što su odradili gađanje s jednog mesta posade su se susrele s gađanjem dok je Patrija bila u pokretu gdje su imali priliku pokazati svoju uvježbanost i sinkronizaciju. Iako se takav način gađanja pokazao kao izazovniji zadatak pogotovo za nove operatere, zahvaljujući obuci koja je provedena prije gađanja i taj je dio uspješno svladan.

Pozornica Sanja Šego Lukačević kao nova operaterka na BOV-u Patria sa strojnicom 12,7 x 99 mm nakon završetka gađanja rekla nam je kako joj je gađanje u pokretu bila najteža zadaća, ali uz pomoć instruktora nije imala problema. "Nakon četiri tjedna tečaja za operatera na DUOS-u došli smo i do samog gađanja koje je najbolji dio svega i mogu reći da sam jako zadovoljna, gađanje je prošlo super i ovo mi je jedno veliko iskustvo u karijeri," kaže pozornica Šego Lukačević

Pozornica Sanja Šego Lukačević kao nova operaterka na BOV-u Patria sa strojnicom 12,7 x 99 mm nakon završetka gađanja rekla nam je kako joj je gađanje u pokretu bila najteža zadaća, ali uz pomoć instruktora nije imala problema. "Nakon četiri tjedna tečaja za operatera na DUOS-u došli smo i do samog gađanja koje je najbolji dio svega i mogu reći da sam jako zadovoljna, gađanje je prošlo super i ovo mi je jedno veliko iskustvo u karijeri," kaže pozornica Šego Lukačević.

Tijekom ovakvih gađanja provodi se i ocjenjivanje posade. Zapovjednici vozila ocjenjuju se u kontroli nad vozilom, koordinaciji vatre i manevra vozila te kroz izdavanje paljbenih zapovijedi. Kad su u pitanju operateri DUOS-a ocjenjuje se njihov rad na DUOS-u, uklanjanje jednostavnijih zastoja i upucavanje oružnog sustava, dok se kod vozača ocjenjuju sve provjere preventivnog održavanja te obavljanje napadnih i obrambenih vozačkih tehniku u dnevnim uvjetima i uvjetima smanjene vidljivosti.

Zapovjednik gađanja satnik Igor Palajs izrazio je zadovoljstvo provedenom aktivnošću. "Novi ciljači odlično su se snašli u novoj ulozi, ovim gađanjem zadovoljili su kriterije za dobivanje certifikata kako bi mogli dalje nesmetano obnašati ulogu operatera na DUOS-u," kaže satnik Palajs i dodaje kako je cilj ovakvih gađanja zadržavanje sposobnosti i obučenosti članova posade BOV-a Patria

HKoV

Na streljuštu Koturovo imali smo priliku vidjeti i gađanje iz automatskog bacača granata MK19 kalibra 40 x 53 mm kojem je osnovna namjena uništenje neprijateljske žive sile i lako oklopljenih vozila te pokrivanje tzv. mrtvih prostora. Automatski bacač granata ima praktičnu brzinu djelovanja od 40 do 60 granata u minuti i može pokriti veliku površinu s visokoeksplozivnim granatama nanoseći veliku štetu neprijateljskoj živoj sili i lako oklopljenim ciljevima. Uz nekoliko zastoja koje su pripadnici uspješno otklonili gađanje iz automatskog bacača granata priveden je kraju, a zapovjednik gađanja

Skupnik Mišel Lukačević, kao već iskusni operater na topu 30 mm nadzirao je rad novih operatera, a ujedno mu je ovo bila prilika osvježiti svoja znanja o navedenom sustavu. "Novi su operateri zadovoljili znanja o sustavu koji je inače komplikiran i treba na njemu često raditi. Što više prakse to su veće šanse za sveladanjem cijelog sustava," zaključuje skupnik Lukačević

satnik Igor Palajsia izrazio je zadovoljstvo provedenom aktivnošću. "Novi ciljači odlično su se snašli u novoj ulozi, ovim su gađanjem zadovoljili kriterije za dobivanje certifikata kako bi mogli dalje nesmetano obnašati ulogu operatera na DUOS-u," kaže satnik Palajsia i dodaje kako je cilj ovakvih gađanja zadržavanje sposobnosti i obučenosti članova posade BOV-a Patria. Kad nam je u jednom trenutku počelo podrhtavati tlo pod nogama znali smo da je na red došao top 30 mm čiji je efektivan domet 3000 metara, a režimi paljbe su, osim pojedinačnog, paljboredom do 200 granata u minuti i korištenjem programirajućeg streljiva do 120 granata u minuti. Daljinski upravljava oružna stanica UT30MK2 CRO trenutačno je najbolji sustav te vrste i ima potpuno integriran topnički sustav s protuoklopnim raketnim sustavom. Zapovjednik gađanja BOV-a Patria UT30MK2 CRO, a ujedno i voditelj tečaja za navedeni sustav natporučnik Karlo Grabar rekao je kako su polaznici tečaja pokazali iznimian trud i zalaganje što se moglo vidjeti i na provedenom gađanju.

Zapovjednik gađanja BOV-a Patria UT30MK2 CRO, a ujedno i voditelj tečaja za navedeni sustav natporučnik Karlo Grabar rekao je kako su polaznici tečaja pokazali iznimjan trud i zalaganje što se moglo vidjeti i na provedenom gađanju. "Svi operateri već su sada pokazali zavidnu razinu obučenosti iako im je ovo prvo gađanje iz ovakvog sustava," rekao je natporučnik i dodao da su u gađanju sudjelovali već obučeni operateri s ciljem postizanja veće razine obučenosti, a naglasak je bio na složenijim gađanjima

"Svi operateri su već sada pokazali zavidnu razinu obučenosti iako im je ovo prvo gađanje iz ovakvog sustava," rekao je natporučnik i dodao da su u gađanju sudjelovali već obučeni operateri s ciljem postizanja veće razine obučenosti, a naglasak je bio na složenijim gađanjima.

Skupnik Mišel Lukačević, kao već iskusni operater na topu 30 mm nadzirao je rad novih operatera, a ujedno mu je ovo bila prilika da osvježi svoja znanja o navedenom sustavu. "Novi operateri zadovoljili su znanja o sustavu koji je inače kompliciran i treba na njemu često raditi. Što više prakse to su veće šanse za svladavanjem cijelog sustava," zaključuje skupnik Lukačević.

HKoV

VELIK IZAZOV, ALI I JOŠ VEĆA ODGOVORNOST

Svečana primopredaja dužnosti zapovjednika Hrvatske kopnene vojske održana je 23. listopada u Domu Hrvatske vojske Zrinski u Karlovcu. Dužnost glavnog zapovjednika Hrvatske kopnene vojske general-pukovnik Boris Šerić predao je general-bojniku Tihomiru Kundidu

TEKST
Tomislav Vidaković

FOTO
Tomislav Brandt

Svečana primopredaja dužnosti zapovjednika HKoV-a, koju je od dosadašnjeg zapovjednika general-pukovnika Borisa Šerića preuzeo general-bojnik Tihomir Kundid, održana je u Domu HV-a Zrinski u Karlovcu. Na svečanosti su bili ministar obrane Mario Banožić, načelnik GS-a OSRH admiral Robert Hranj, županica Karlovačke županije Martina Furdek-Hajdin, gradonačelnik Karlovca Damir Mandić, izaslanik Predsjednika i savjetnik Predsjednika Republike za obranu umirovljeni general-bojnik Ivica Olujić, posebni savjetnik Predsjednika Republike za veterane Domovinskog rata umirovljeni general-pukovnik Marijan Mareković, zamjenik direktora RACVIAC-a kontraadmiral Predrag Stipanović, pripadnici Hrvatske vojske i brojni drugi uzvanici.

General-bojnik Tihomir Kundid rođen je 2. veljače 1969. godine u Varaždinu. Završio je Strojarski fakultet te poslijediplomski studij na Fakultetu organizacije i informatike Sveučilišta u Zagrebu. Ratnu školu "Ban Josip Jelačić" završio je 2008., a u Kanadi je završio Canadian Forces Language School.

U obranu Republike Hrvatske uključio se u prosincu 1990. godine te je 1991. postao pripadnik Specijalne policije MUP-a RH. Bio je pripadnik 2. gardijske brigade Gromovi od 15. svibnja 1991. do 2007. godine. U 2. gardijskoj brigadi obnašao je niz zapovjednih dužnosti. Bio je načelnik Stožera - zamjenik zapovjednika Gardijske motorizirane brigade od 2008. do 2016. godine, a potom zapovjednik Mehanizirane brigade od 1. srpnja 2016. do 15. ožujka 2020. godine. Dužnost načelnika Stožera - zamjenika zapovjednika Hrvatske kopnene vojske obnašao je od 16. ožujka 2020. do listopada 2023. Dana 1. studenog 2023. preuzima dužnost zapovjednika Hrvatske kopnene vojske.

Za svoj dosadašnji rad višestruko je pohvaljivan i nagrađivan. Za iznimno doprinos odlikovan je: Redom Nikole Šubića Zrinskog, Redom bana Jelačića, Redom hrvatskog trojstva, Redom hrvatskog pletera, Spomenicom Domovinskog rata, Spomenicom domovinske zahvalnosti za 5 godina, Spomenicom domovinske zahvalnosti za 15 godina, Medaljom za iznimne pothvate, medaljom "Bljesak", "medaljom" Oluja, Zlatnom medaljom Hrvatske vojske i Medaljom za pomoć institucijama civilne vlasti.

Ministar obrane Mario Banožić zahvalio je general-pukovniku Borisu Šeriću na časnom i predanom obnašanju dužnosti zapovjednika Hrvatske kopnene vojske poželjevši mu puno uspjeha na novoj dužnosti vojnog predstavnika Republike Hrvatske pri NATO-u i Europskoj uniji te dodao: "Obilježili ste razdoblje u kojem je, zahvaljujući značajnim ulaganjima Vlade za potrebe obrane, došlo do povijesnih projekata modernizacije i opremanja Hrvatske vojske suvremenim vojnim sredstvima. U svojem djelovanju pomicali ste granice najveće grane Hrvatske vojske, jačajući je organizacijski, inzistirajući pritom na stalnim nastojanjima na usvajanju i jačanju sposobnosti postrojbe i pojedinaca!"

NAŠI SU VOJNICI NAJVEĆA VRIJEDNOST

"Iza vas su godine sjajne vojne karijere, no mjesto zapovjednika najveće grane Hrvatske vojske njezina je kruna! Poželio bih vam samo da se ni vi ni suradnici nikad ne umorite od jačanja i davanja za Hrvatsku kopnenu vojsku," istaknuo je ministar obraćajući se novom zapovjedniku te istaknuo: "Neka vam i nadalje čovjek bude u fokusu jer je upravo on nenaoknadiv i nikad ne zaboravite kako su naše vojnikinje i vojnici naša najveća vrijednost."

Načelnik Glavnog stožera OSRH admirala Robert Hranj čestito je generalu Kundidu na novoj dužnosti te istaknuo kako je njegov izbor na mjesto zapovjednika Hrvatske kopnene vojske pravi odabir s obzirom na to da je riječ o visokomoralnoj, motiviranoj i profesionalnoj osobi koja se nikad ne umara izvršavajući svoje zadaće. "Generale Kundid, preuzimate najveću granu Oružanih snaga RH od svojeg prethodnika, koji je ostavio velik trag. Uvjeren sam kako ćete svoju dužnost obavljati profesionalno imajući pred sobom cilj kako je naša, ali i vaša zadaća uvijek biti spremna za obranu domovine," poručio je admirala Hranj. Zahvalivši na povjerenju koje je bio dobio imenovanjem za zapovjednika kopnene vojske, general-pukovnik Boris Šerić je rekao: "Kad sam prije nešto više od 30 godina stupio obrani Republike Hrvatske nisam mogao ni zamisliti da ću prije nešto manje od četiri godine biti postavljen na čelo najveće grane Hrvatske vojske. Svim pripadnicima i pripadnicima HKoV-a zahvaljujem na profesionalnom, a prije svega ljudskom odnosu i povjerenju koje smo uzajamno dijelili te sam ponosan što sam imao čast zapovijediti najvećom granom hrvatskih Oružanih snaga."

USMJERENJE NA PROCES OD VITALNOG ZNAČAJA

"Preuzimanje zapovjedništva nad Hrvatskom kopnenom vojskom za mene je osobita čast, velik izazov, ali i još veća odgovornost. Iskreno zahvaljujem Predsjedniku Republike i vrhovnom zapovjedniku, ministru obrane i načelniku Glavnog stožera na ukazanoj časti da zapovijedam HKoV-om," istaknuo je u obraćanju general-bojnik Tihomir Kundid te dodao: "Moja je obveza opravdati ukazano mi povjerenje i sve moje intelektualne i druge sposobnosti bit će usmjerene na procese koji su od vitalnog značaja za razvoj Hrvatske kopnene vojske i da ona bude suverena u provedbi svih zadaća koje se stave pred nju."

HRVATSKA KOPNENA VOJSKA

Tekst: Domagoj Vlahović / Foto: Tomislav Brandt

DANI GRMLJAVA

Topničko-raketna pukovnija HKoV-a provela je seriju obučno-vježbovnih aktivnosti na vojnom poligonu "Eugen Kvaternik". Sofisticiran sustav kao što je PzH 2000, ali i sad već veliko iskustvo iz NATO-ove aktivnosti ojačane prednje prisutnosti u Poljskoj, vidljivo su usmjerili sposobnosti postrojbe prema naprijed

ME NA SLUNJU

Tijekom nekoliko zadnjih godina, Topničko-raketna pukovnija (TRP) Hrvatske kopnene vojske itekako je opravdala činjenicu da je praktički temeljna postrojba svojeg roda u Hrvatskoj vojsci. Pripe svega, u operativnu je uporabu uspješno uvela samohodne haubičke sustave PzH 2000, sredstvo koje je na svjetskom vrhu sposobnosti i kvalitete u svojoj klasi. Nadalje, pripadnici Pukovnije i njihova sredstva više no dostojno predstavljaju OSRH u kontingentima NATO-ove inicijative ojačane prednje prisutnosti (Enhanced Forward Presence – eFP) u Poljskoj. Zbog toga, a i zbog atraktivnosti topničkih i raketnih sustava, posjet njihovim bojnim gađanjima za Hrvatski vojnik uvijek je zanimljiv događaj. Međutim, moramo priznati da je TRP tijekom 12. i 13. listopada na vojnom poligonu "Eugen Kvaternik" Slunj nadmašio sva naša očekivanja. Postrojba je provela pravu seriju obučno-vježbovnih aktivnosti u kojima je sudjelovala većina ustrojstvenih cjelina Pukovnije.

Prvog dana, u zoru, stižemo na vatreni položaj u području Kotureva, koje se inače koristi i kao protuoklopno tenkovsko streljište. Vrijeme idealno, vedro, bez vjetra. U pripremi za uspješno pripremno gađanje treba složiti niz kockica i poduzeti sve potrebne mjere sigurnosti.

Gađanje iz protuoklopног sustava RPG-22

POTPORA KOLEGA IZ OSRH

Izvidnica, osiguranje, liječnička ekipa stigli su prije nas. Uskoro stiže vozilo sa središtem za upravljanje vatrom bitnice, te glavne zvijezde: sustavi PzH 2000 Samohodne haubičke bojne TRP-a koji su na pripremnom položaju popunjeni sa streličivom za gađanje. Naravno, oni koje nismo mogli vidjeti bili su prednji topnički motritelji u sastavu desetine za rukovanje vatrom, kao i uvijek udaljeni od paljbenog položaja na promatračnici, dobro skriveni u slunjskom zelenilu. I to nije bilo sve: potporu različitih oblika pružali su djelatnici Središta za borbenu obuku (SBO) Zapovjedništva za obuku i doktrinu (ZOD) HKoV-a i Zapovjedništvo za potporu. Velik doprinos cijeloj aktivnosti davala je i Obavještajna pukovnija sa svojim izvidničkim sposobnostima i besposadnim letjelicama. Ukratko, na djelu je bio jedan uigran

HRVATSKA KOPNENA VOJSKA

stroj Hrvatske vojske. Vrijedi zabilježiti i da je u prethodnim danima na poligonu bila provedena i završnica obuke za vozače i operatera PzH-a. Što se tiče gađanja iz same haubice, tj. njezina topa 155mm/L52 koji je razvila njemačka tvrtka Rheinmetall (cijeli sustav proizvod je tvrtke Krauss-Maffei Wegmann), ono je na neki način bilo podijeljeno u dva dijela. U prvom su gađale posade s vojnicima koji su tek prošli obuku i to im je bilo "vatreno krštenje" na haubicama. U svakom slučaju, kod novaka gađanje se provodilo uz nadzor instruktora i zapovjednika te je naglasak bio na pravilnom i sigurnom radu. Brzina je bila u drugom planu, "žrtvovana" nauštrb pravilne provedbe svih postupaka, a u konačnici i preciznosti. Operatori su prvo opaljenje provodili pomoću dugog opaljivača izvana, "na konop", a sva ostala iz same haubice. Korekcija vatre očekivala se s najvećim nestrpljenjem. No, iskusniji nisu bili previše zabrinuti, jer cijeli sustav oko PzH 2000, uključujući i potporne elemente poput besposadnih letjelica, automatiziran je i digitaliziran do visoke razine i rezultati ne mogu biti nego – precizni pogodci.

Uz mlađe vojnike, prvi je put iz PzH 2000 gađao i nešto iskusniji desetnik Sani Imbrišić. On je prošao obuku za operatera i prelazi s raketnih na topničke sustave. "Da, prvo mi je gađanje iz PzH-a, no nije bilo treme, imam dosta iskustva s prethodnih sustava, makar je ovaj najmoderniji. Projektili su pali tamo gdje smo i očekivali," samouvjeren je dočasnik. S bitnicom samohodnih haubica 155 mm spremu se u misiju u Poljsku iduće godine, no iz nje već ima iskustvo s bitnicom samohodnih višecijevnih lansera raketa (SVLR) M-92 Vulkan. "Spremni smo za zadaće, a i sve vremenske i druge uvjete koji nas čekaju u Poljskoj. Svaka nova misija donosi nova iskustva i izazove, najzanimljivije je vidjeti što rade i sposobnosti vojske drugih zemalja u eFP-u," najavljuje desetnik.

Drugog dana u glavnoj ulozi bili su pripadnici Raketne bojne i samovozni višecijevni lanseri raketa M-92 Vulkan kalibra 122 mm

HRVATSKA KOPNENA VOJSKA

SVE PO PLANU

Drugi dio bio je puno intenzivniji, s većom brzinom gađanja i plotunima s nekoliko desetaka topničkih projektila. PzH 2000 tu su pokazale velik dio svoje snage, puno vatre i zaglušujuću buku. Natporučnik Domagoj Kurteš Salkanović zapovjednik je paljbenog voda u bitnici SH 155 mm i potvrđuje nam da je gađanje za njih bilo dio predputne obuke za Poljsku. Zadovoljstvo na njegovu licu bilo je vidljivo, "uvijek je tako kad provedemo gađanje po planu i bez izvanrednih događaja". Naravno, tu su i pogodci, koji su se mogli vidjeti i na zaslonima računala u središtu za upravljanje vatrom bitnice. Pogodci su bili grupirani, u području ciljeva koji su i uništeni. "Cijeli sustav funkcionira bez greške i jamčim da je vod kojim

U dva dana, Topničko-raketna pukovnija pokazala je dobar dio svojih sposobnosti.

U prvi plan ušla je iznimna preciznost bojnih gađanja

zapovijedam spremam za odlazak u Poljsku," uvjeren je časnik. Kad su topovi utihнуli, ni to nije bio kraj gađanja za pripadnike bitnice. Iako doktrinarno u pozadini bojišnice, i vojnici roda topništva moraju biti itekako sposobni obraniti sebe i sustave s kojima djeluju. Osim osobnog streljačkog naoružanja (jurišne puške VHS), za to koriste i protuoklopne sustave RPG-22. Svega nekoliko stotina metara od položaja na kojima su bile haubice, protuoklopno je strelište, sa starim tenkovima koji služe kao mete. Jedan po jedan, pripadnici bitnice gađali su ih tim jednokratnim sustavima. Za sve detalje oko postupaka vezanih uz gađanje, na raspolažanju im je bio instruktor iz ZOD-a. RPG-22 sovjetskog je podrijetla i sigurno nije najmoderniji sustav, ali djeluje kao jednostavan za uporabu i pogodan za razinu samoobbrane koju bitnica i treba. A tu samoobranu može ojačati i još jedno oružje koje je dio TRP-ova sustava PzH 2000: spregnuti strojnici FN MAG kalibra 7,62 x 51 mm. Opet uz pomoć instruktora, operateri haubice su s kupole gađali u mete. I opet pogađali.

Područje vatre nog položaja napustili smo u večernjim satima. Aktivnosti je bilo mnogo i trajale su cijeli dan. A za neke od pripadnika bitnice i dobar dio noći: nakon bojnog gađanja ima još puno posla, od raščlambe gađanja pa sve do održavanja haubica.

UZDANICA U eFP-u

Aktivnosti Topničko-raketne pukovnije na poligonu nastavljene su sutradan. Ovaj put, u glavnoj ulozi bili su pripadnici Raketne bojne i samovozni višecijevni lanseri raketa M-92 Vulkan kalibra 122 mm. Priznajemo, uvijek je zadovoljstvo vidjeti kako dobro stanje tog sustava, koji je zapravo modificirana hrvatska inačica sustava M-77 Oganj. SVLR Vulkan u nekoliko je navrata bio uzdanica raketaša OSRH u eFP-u u Poljskoj te su bili sastavni dio NATO-ova sustava obrane na istočnim granicama Saveza. Topničko-raketna pukovnija ne samo da kvalitetno brine za to oružje, nego ga i uspješno uklapa u umrežene borbene i zapovjedne sustave.

Dio TRP-ova sustava PzH 2000 je i spregnuti strojnica FN MAG kalibra 7,62 x 51 mm

Bojno gađanje bitnice SVLR provedeno je s ciljem održavanja dostignutih i nadogradnje novih sposobnosti. I da bismo ga pratili, otišli smo do dobro nam poznatih vatreñih položaja u području Mocila. I nismo bili jedini gosti: kako gađaju raketaši Topničko-raketne pukovnije došlo je vidjeti i više zapovjednika i čelnika ustrojstvenih cjelina OSRH, pa tako i zapovjednik HKoV-a general-pukovnik Boris Šerić.

Uobičajeno, bitnica je počela s korekcijom vatre. A onda je preko radiouređaja stigla informacija koja je, vjerujemo, bila čisto zadovoljstvo za pripadnike bitnice: "REGULATOR PALJBE: RAFALNO"! I tada, nastupila je vatra i buka s intenzitetom koji mogu izazvati samo SVLR-i. Mnoštvo raketa, bez zastoja, uz strašne zvukove izlazilo je iz lansera Vulkana. Dani grmljavine na Slunju došli su do vrhunca. I onda tišina, pa opet buka, ali udaljena. Rakete su na cilju i kako smo ubrzo čuli, ostvarile željenu preciznost i učinak. Skupnik Kristijan Bajsić zapovjednik je desetine SVLR Vulkan, i kratko nam je rekao da je "zadovoljan sa sobom i svojom posadom". Riječ je o ekipi koja je već dugo na okupu, uvjereni je u svoju obučenost i uvježbanost, ali "uvijek prije gađanja čuva potrebnu dozu onog korisnog, pozitivnog opreza koji se očituje kroz mjere sigurnosti".

Desetina za rukovanje vatrom opremljena izvidničkim vozilom HMMWV-i, te svojom motrilačkom i komunikacijskom opremom

KORIŠTENJE TEHNOLOGIJE

Tijekom dva dana, pratili smo više bojnih gađanja, gledali rad mnogih pripadnika Pukovnije, te kolega iz drugih postrojbi koji su pružili potporu provedbi zadaća. No, nismo željeli zanemariti niti ekipu uvelike zaslužnu za preciznost i uspješnost bitnica: prednje topničke motritelje u sastavu desetine za rukovanje vatrom koja je opremljena izvidničkim vozilom HMMWV-i te svojom motričkom i komunikacijskom opremom. Desetina se smjestila na promatračnici u područje Krića glave i obavila svoju temeljnu zadaću, zadaću poziva i korekcije vatre te izvješćivanja o učincima vatre na cilju. Poručnik Alen Čretni rekao nam je da je sve teklo predviđenim tijekom, od korekcije vatre pa sve do vatre za učinak uz "fenomenalne pogotke" na cilju. Poručnik ima iskustva s PzH 2000, ali impresioniran je vatrenom moći koju može isporučiti M-92 Vulcan: "Svako je oružje posebno na svoj način. Haubica je preciznija, ali SVLR vatrom pokriva veće područje."

U dva dana, Topničko-raketna pukovnija pokazala je dobar dio svojih sposobnosti. U prvi plan ušla je iznimna preciznost bojnih gađanja. Međutim, ono što još više raduje jest da postrojba, unatoč različitim vrstama oružja, djeluje kompaktno, i da u suradnji s ostalim postrojbama iz OSRH za tu preciznost, ali i brzinu te jasnu operativnu sliku, koristi različite tehnologije. Sofisticiran sustav kao što je PzH 2000, ali sad već veliko iskustvo iz eFP-a u Poljskoj, vidljivo su usmjerili postrojbu prema naprijed u cilju dostizanja novih sposobnosti.

VOJNI POLIGON "GAŠINCI"

ZAVRŠETAK SPECIJAL

Na vojnom poligonu "Gašinci" proveden je završni dio specijalističke vojne obuke u trajanju od 12 tjedana te će po njezinu završetku polaznici biti upućeni u svoje nove, matične, postrojbe u Petrinji, Gospicu i Kninu...

Tri mjeseca trebala su proći kako bi ročnici koji su po završetku dragovoljnog vojnog osposobljavanja došli u priliku postati profesionalni vojnici i vojnikinje. Dosta truda i odricanja uloženo je da postanu punopravni pripadnici neke od gardijskih brigada Hrvatske vojske. Naime, da bi dobili status profesionalnog vojnika svi koji odaberu vojnički poziv nakon dragovoljnog vojnog osposobljavanja moraju proći specijalističku obuku koju provodi Bojna za specijalističku vojnu obuku.

"Glavna je zadaća Bojne provođenje specijalističke vojne obuke roda pješaštva i oklopništva. Bojna obavlja i prekvalifikacije roda pješaštva i oklopništva, provodi i obuku razvrstane pričuve te pruža potporu Hrvatskom vojnom učilištu u rodu pješaštva i oklopništva," rekao je bojnik Zdenko Valjetić voditelj pododsjeka za pot-

poru u Bojni za specijalističku vojnu obuku Središta za obuku pješaštva i oklopništva. S ponosom je istaknuo kako je jako zadovoljan radom instruktora jer oni provode obuku pojedinaca koji se onda mogu uklopliti u svaki rod i postrojbu Hrvatske vojske jer ovdje stječu temelj na kojem će dalje razvijati svoju vojničku karijeru.

MOTIVACIJE NE NEDOSTAJE

"U prva dva tjedna obuke stavlja se naglasak na osvježavanje temeljnih vojničkih vještina koje su svi stekli tijekom DRVO-a nakon čega se prelazi na specijalističku obuku gdje se svi budući pripadnici OSRH upoznaju s različitim vrstama naoružanja poput automatske puške VHS-2, strojnica MK72 i M 44," objašnjava poručnica Tea Trajković zamjenica zapovjednika prve satnije u Bojni za specijalističku vojnu obuku dodajući kako se također na obuci uče koristiti i s RPG-om 22 protuoklopnim sredstvom dok se strijelci s bacačem granata obučavaju kako pravilno i precizno barrati s bacačem granata koji je integriran s automatskom puškom VHS.

"Zaista sam zadovoljna svojim poslom jer radim s budućnostima Hrvatske vojske. Oni su odabrali ovaj poziv i to je poticajno jer se radi o iznimno motiviranim pojedincima s kojima je lako i lijepo raditi. Na taj način pokazujemo njima, a i sebi, da je ovaj sustav u kojem svi mi radimo vrlo kvalitetan i vrijedan truda koji se treba uložiti kako bi on bio još bolji," zadovoljno je naglasila poručnica Trajković. Jedanaesti tjedan kruna je specijalističke obuke tijekom kojeg se provodi taborovanje s bojnim gađanjem. Polaznici u ovom dijelu obuke moraju koristiti sva znanja koja su do tog trenutka stekli poput pripreme za borbu, pravilnog maskiranja i kretanja, reagiranja na različite situacije i slično.

TEKST I FOTO
Tomislav Vidaković

LAKA INTEGRACIJA U GARDIJSKE BRIGADE

“Kod obuke i bojnog gađanja s minobacačem od 120 mm vrlo je važno da su sudionici dobro koordinirani i da svaki član tima zna što radi i s kojim ciljem kako bi zadaća bila izvršena sigurno, brzo i efikasno,” kaže desetnik Ivan Kordić instruktor na minobačkoj specijalnosti. Instruktori žele polaznike naučiti da se oružja ne treba bojati i da prema njemu treba imati poštovanje jer je ipak riječ o ubojitom sredstvu koje treba

Priprema prije bojevog gađanja

ISTIČKE VOJNE OBUKE

“Odlučio sam postati vojnik jer me oduvijek zanimalo i privlačio vojnički život i znanja koja mogu stići, a osim toga uvijek sam volio odoru Hrvatske vojske i sve ono što ona predstavlja,” rekao je polaznik obuke vojnik Mihael Pintarić te naglasio kako je obuka izazovna, naporna, ali i zanimljiva te kako su stekli vrijedna iskustva.

Danijel Petrović kazao je kako je obuka bila zahtjevna, ali i baš onakva kakvu je htio te s nestručnjem očekuje nastavak svoje vojne karijere. “Ovo mi je bila želja od malena, odrastao sam uz oca vojnika, djed je bio hrvatski branitelj i čim sam napunio 18 godina prijavio sam se u Hrvatsku vojsku.”

“Cijeli sam život sportaš i oduvijek sam željela iskusiti vojnički život, a osim toga najveća motivacija za prijavu na obuku bila je izazov za stjecanjem novih znanja i vještina. Unatoč tome što je specijalistička vojna obuka dosta izazovna uživala sam radeći sa svojim kolegama i instruktorma i svima bih preporučila da se prijave i iskuse sve čari vojnog poziva,” kaže jedna od polaznica specijalističke obuke vojnikinja Anastasia Lakatoš.

koristiti na pravilan, efikasan i siguran način. Svrha je obuke razvoj maksimalno spremnog vojnika ili vojnikinje koji će se bez problema poslje integrirati u gardijske brigade. “Iznimno sam zadovoljan s ovom generacijom koja je sudjelovala na obuci. Pokazali smo da su sve izazove koje smo stavili pred njih uspješno svladali te usvojili znanja i vještine,” rekao je natporučnik Luka Gudeljević zapovjednik druge satnije u Bojni za specijalističku vojnu obuku.

Iako se ocjenjuju pojedinci i njihovi su pojedinačni rezultati bitni, ono što čitavo vrijeme uče jest kako funkcionišati kao tim, jer gdje god da se nađu uvijek će biti dio neke veće cjeline koja mora djelovati kao jedno tijelo. “Prvi i najveći izazov kod provođenja ovakvog tipa obuke jest da svi polaznici nauče slušati i provoditi zadaće na vrijeme i točno onako kako je izrečena, te o izvršenju te zadaće izvesti nadređene. Ova je generacija pokazala kako je dobro apsolvirala glavne postulate obuke i vrlo sam zadovoljan kako su se nosili sa svim izazovima koji su stavljeni pred njih,” istaknuo je jedan od instruktora narednik Antonio Nađ.

SREDIŠTE ZA RAZVOJ VODA "MARKO BABIĆ"

USPJEŠNO POLOŽEN ZA

Svečanim uručenjem nagrada i priznaja 18. listopada na Kninskoj tvrđavi završila je dvodnevna hodnja polaznika 9. naraštaja Središta za razvoj vođa "Marko Babić" od Udbine do Knina

Tekst: Janja Marijanović Šaravanja / **Foto:** Tomislav Brandt

Stara Straža i ovaj je put bila mjesto gdje su se polaznici 9. naraštaja Središta za razvoj vođa "Marko Babić" pripremali za zadnju etapu dvodnevne hodnje koja je započela u Udbini. Neumorni zapovjednik Središta s prvim je dočasnikom predvodio kolonu do vrha Kninske tvrđave gdje su se okupili brojni prijatelji i obitelji polaznika. Zvuci zvona crkve sv. Barbare označili su dolazak polaznika 9. naraštaja na tvrđavu i njihov uspješan završetak ove zahtjevne obuke. Polaznicima 9. naraštaja obuke za razvoj vođa Središta za razvoj vođa "Marko Babić" Zapovjedništva za obuku i doktrinu "Fran Krsto Frankopan" nakon završne 88 kilometara duge hodnje od Udbine do Knina uručene su na Kninskoj tvrđavi značke i diplome.

Na svečanoj završnoj ceremoniji u Kninu bio je prvi dočasnik OSRH časnički namjesnik Dražen Klanjec, zamjenik zapovjednika Zapovjedništva za obuku i doktrinu "Fran Krsto Frankopan" brigadir Dražen Batrnek, zapovjednik Gardijske oklopno-mehanizirane brigade brigadir Valentin Skroza, zapovjednik Gardijske mehanizirane brigade brigadir Mirko Stosić, zapovjednik flote Hrvatske ratne mornarice kapetan bojnog broda Darko Malečić, prvi dočasnik Slovenske vojske časnički namjesnik Daniel Kovač i drugi.

Brigadir Dražen Batrnek čestitao je polaznicima obuke na uspješnom završetku obuke kojom su potvrdili pripadnost novom naraštaju vođa u postrojbama Hrvatske vojske. "Naš vukovarski heroj Marko Babić u Domovinskom je ratu pokazao iznimno vojno umijeće i borbeno usmjerjenje u Bitki za Vukovar i time nam postao svima uzor. Današnji vođe imaju obvezu stalno se prilagođavati novim okolnostima, pokazati umijeće u suočavanju s novim izazovima, ali odgovorno, odlučno i s borbenim usmjerjenjem voditi svoje podređene putem pobjednika," zaključio je brigadir.

Poručnik Mate Roglić proglašen je najboljim polaznikom devetog naraštaja i nagrađen pištoljem HS s posvetom načelnika Glavnog stožera Oružanih snaga Republike Hrvatske. "Velika mi je čast doći ovdje i popeti se na Kninsku

Izazovnu i vrlo zahtjevnu obuku za razvoj vođa Središta za razvoj vođa "Marko Babić" završila su 42 polaznika devetog naraštaja među kojima su prvi put dva pripadnika stranih oružanih snaga, Slovenske vojske

AVRŠNI TEST

tvrđavu. Nisam očekivao da će me odabrat za najboljeg polaznika, ali očito su vidjeli nešto čime sam se istaknuo od drugih. Nisam se nametao, radio sam svoje i pomagao drugima kad god je bilo potrebno,” skromno je rekao poručnik Roglić.

Skupnik Karlo Zlatarević, pripadnik 2. mb Gromovi, kaže kako je jedinstven osjećaj popeti se na Kninsku tvrđavu i da je ispunjen ponosom. “Glavni motiv za dolazak na ovu obuku bio je usvojiti nova znanja i prenijeti ih u svoju postrojbu,” kaže skupnik Zlatarević te smatra kako je upornost ključ za uspješan završetak obuke.

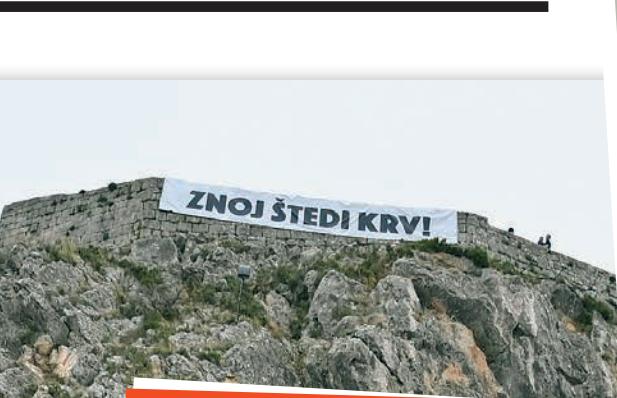
Kao jedina ženska pripadnica koja je došla do kraja obuke, skupnica Andrea Čukec, priznaje kako je obuka bilo jako zahtjevna. “Svi smo imali jedan cilj, a to je doći u Knin uzdignute glave i s ponosom. Iznenadila sam samu sebe ovim postignućem i dokazala sam sebi da mogu i više nego što mislim,” rekla je skupnica i naglasila da se jedino uz čvrstu glavu i uz pomoć kolega može doći do kraja.

Jedan od instruktora Središta, a ujedno i zapovjednik hodnje ovog naraštaja stožerni narednik Tomislav Jerabek rekao nam je kako su polaznici nakon završene obuke jači i razvijeniji vođe nego što su bili na početku obuke. “Obuka za razvoj vođa ima za cilj razviti kvalitetne vođe kao što joj i ime govori, a za razliku od nekih postrojbi gdje to nije moguće, mi imamo resurse za održavanje obuke koja pruža realistično iskustvo,” rekao je stožerni narednik.

Izazovnu i vrlo zahtjevnu obuku za razvoj vođa Središta za razvoj vođa “Marko Babic” završila su 42 polaznika devetog naraštaja među kojima su prvi put dva pripadnika stranih oružanih snaga, Slovenske vojske. Od početka održavanja obuke do danas obuku su uspješno završile 484 pripadnice i pripadnika Hrvatske vojske.

Središte je nazvano po heroju Domovinskog rata pukovniku Marku Babiću, branitelju Vukovara. Njegova je namjena ciljanom obukom razvijati visokomotivirane, obučene i kompetentne vođe na temeljnim razinama zapovijedanja, uz primjenu suvremenih standarda obuke i uvažavajući nove izazove i potrebe koje nameće suvremeno sigurnosno okruženje. Osim toga, u Središtu se njeguje i tradicija Šepurina i iskustava iz Domovinskog rata kao neiscrpnih izvora inspiracije i uzora. Poseban naglasak u obuci bio je na funkcioniranju vođe u otežanim uvjetima i stresnim situacijama kako bi se razvijao karakter vođe kao zapovjednika i obučavatelja. Obuka je namijenjena dočasnicima koji obnašaju dužnosti od razine vođe skupine, preko zapovjednika desetine do prvog dočasnika vođa/satnije te časnica razine zapovjednika vođa, koji će potom novostećene vještine primjenjivati u postrojbama.

ČESTITKA MINISTRA OBRANE RH

Poštovani polaznici upućujem vam iskrene čestitke u povodu uspješnog završetka ove izazovne i zahtjevne obuke. Od srca čestitam vama, polaznicima obuke Središta za razvoj vođa "Marko Babić", koji ste uspješno završili veoma zahtjevnu obuku i finalnu, 88 kilometara dugu hodnju od Udbine do Knina. Drago mi je što je ova obuka poprimila međunarodni karakter i što su uz hrvatske vojниke spremnost pokazala i dva pripadnika Slovenske vojske. Vi ste novi vode Hrvatske vojske i jedni od onih zbog kojih naši saveznici i partneri našu Hrvatsku vojsku nazivaju modernom i moćnom vojnom silom. Vaša spremnost i odlučnost dokaz je moći i snage Hrvatske vojske. Nastavite i dalje služiti na ponos domovine. Hvala vam.

ZAPOVJEDNO-STOŽERNA ŠKOLA "BLAGO ZADRO"

Zapovjedno-stožerna škola "Blago Zadro" ustrojena je temeljem zapovijedi načelnika Glavnog stožera OSRH generala zbra Janka Bobetka 4. siječnja 1993., a za prvog zapovjednika imenovan je brigadir Miroslav Jerzečić

30

Svečanost u povodu obilježavanja 30. obljetnice Zapovjedno- stožerne škole "Blago Zadro" održana je 13. listopada u vojarni "Petar Zrinski" u Zagrebu. Započela je polaganjem vijenca kod biste general-bojnika Blage Zadre, a nastavljena u Kongresnom centru gdje je zapovjednik HVU-a general-bojnik Slaven Zdilar za osobni doprinos provedbi izobrazbe polaznika dodijelio zahvalnice nastavnicima Dekanata koji su u nastavi na ZŠŠ-u sudjelovali više od 15 godina.

Na proslavi obljetnice bio je izaslanik ministra obrane i posebni savjetnik umirovljeni general-bojnik Željko Živanović, načelnik Glavnog stožera OSRH admiral Robert Hranj, zapovjednik HVU-a general-bojnik Slaven Zdilar, načelnik Zapovjedno-stožerne škole "Blago Zadro" kapetan bojnog broda Marijan Dražetić, obitelj pokojnog Blage Zadre, bivši zapovjednici i načelnici te najbolji polaznici naraštaja Zapovjedno-stožerne škole.

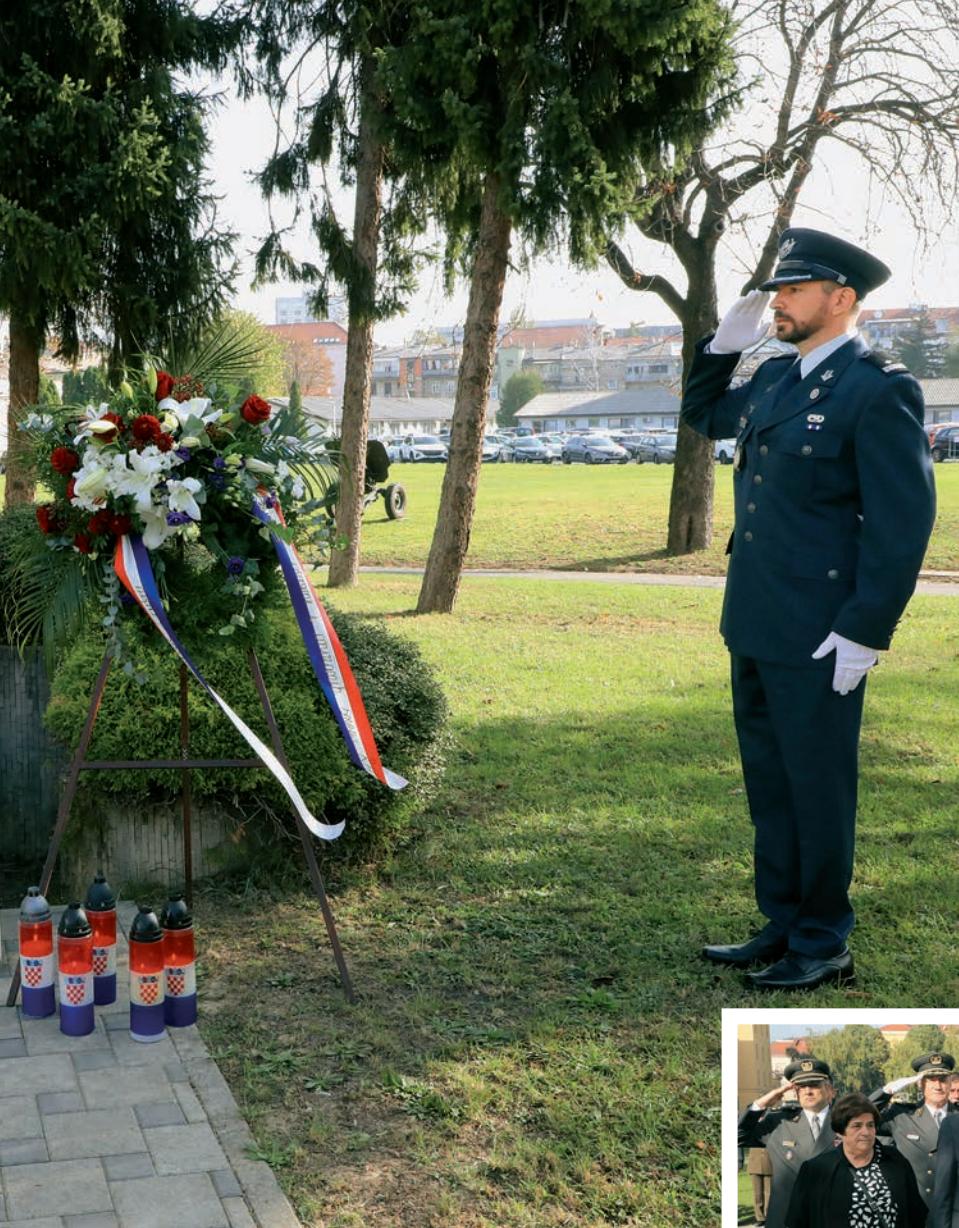
Izaslanik ministra obrane Željko Živanović u svojem je obraćanju rekao

TEKST
Janja Marijanović
Šaravanja

FOTO
Tomislav Brandt

GODINA ČASTI, PONOŠA I USPJEHA

da ovom prilikom ponovno osvještavamo važnost vojnog obrazovanja u kontekstu izgradnje moderne i moćne vojne sile i kako je upravo kvalitetno vojno obrazovanje ono što čini razliku između dobrih i najboljih časnika Hrvatske vojske. "Ova 30. obljetnica Zapovjedno-stožerne škole svjedoči o brojnim uspješnim generacijama časnika Hrvatske vojske koji su obnašali zapovjedne, stožerne i druge dužnosti u nacionalnim i multinacionalnim zapovjedništвима, operacijama na bojištu, mirovnim operacijama te za potrebe drugih tijela obrambenog sustava na operativnoj i strategijskoj razini. Današnji je dan zato prigoda zahvaliti im na svemu što čine za svoju domovinu, hrvatski narod i svoju Hrvatsku vojsku," rekao je Živanović. Naglasio je također da nas je vrijeme u kojem živimo podsjetilo kako mir nikad ne smijemo uzimati zdravo za gotovo, kako sigurnost nema cijenu te kako više nikad ne smijemo dopustiti da se ponovi neulaganje u obrambeni sustav. Admiral Robert Hranj pozvao je sve prisutne da se prisjetite onih vremena kad je Zapovjedno-stožerna škola započela sa svojim radom, teških vremena i vremena rata, ali zahvaljujući školovanim i iskusnim zapovjednicima počeli su se vrlo brzo pokazivati dobri rezultati ove škole.

"Ova 30. obljetnica Zapovjedno-stožerne škole svjedoči o brojnim uspješnim generacijama časnika Hrvatske vojske koji su obnašali zapovjedne, stožerne i druge dužnosti u nacionalnim i multinacionalnim zapovjedništвима, operacijama na bojištu, mirovnim operacijama te za potrebe drugih tijela obrambenog sustava na operativnoj i strategijskoj razini," istaknuo je izaslanik ministra obrane Željko Živanović

Načelnik Zapovjedno-stožerne škole kapetan bojnog broda Marijan Dražetić izradio je zadovoljstvo i ponos činjenicom što su vrata škole otvorena mnogim partnerским zemljama od Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Kosova, Sjeverne Makedonije, Francuske do SAD-a i Ukrajine. "Glavni je moto ove škole Znanjem do pobjede, a školjujući generacije časnika taj je slogan uz čast, dužnost i odanost domovini bio i ostao temelj na kojem stasaju i razvijaju se hrvatski časnici," zaključio je Dražetić. General-bojnik Slaven Zdilar rekao je da ova škola nije samo institucija već i epicentar izvrnosti gdje se oblikuju vojni zapovjednici i stožerni časnici, gdje se razvija stručnost i usvajaju znanja i kompetencije potrebne za vođenje vojske.

Zapovjedno-stožerna škola "Blago Zadro" ustrojena je temeljem zapovijedi načelnika Glavnog stožera OSRH generala zbora Janka Bobetka 4. siječnja 1993. godine, a za prvog zapovjednika imenovan je brigadir Miroslav Jerzečić. Škola je od 1993. godine do danas, uključujući i trenutačne polaznike ZŠŠ-a "Blago Zadro", imala 2224 polaznika kroz programe Intergranske zapovjedno-stožerne izobrazbe i Izobrazbe časnika u funkcionalnim područjima. Škola je iznimno ponosna na činjenicu da su njezina vrata otvorena mnogim prijateljskim zemljama, od Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Francuske, Kosova i Sjeverne Makedonije do Sjedinjenih Američkih Država i Ukrajine. Do sada je tako Školu pohađalo više od 100 pripadnika inozemnih oružanih snaga.

PUKOVNija VOJNE POLICIJE

Polaganjem vijenaca na Memorijalnom groblju u Vukovaru u čast bojniku Alfredu Hillu, poginulim pripadnicima Vojne policije i hrvatskim braniteljima završila je desetodnevna hodnja pripadnika Pukovnije Vojne policije koji su od Zagreba do Vukovara prehodali više od 300 kilometara

DA SENE ZABORAVI...

Pripadnici Pukovnije Vojne policije 16. listopada završili su hodnju od Zagreba do Vukovara u čast i spomen bojniku Alfredu Hillu, poginulim pripadnicima Vojne policije i svim poginulim hrvatskim braniteljima. Na hodnju dugu 307 kilometara krenuli su 7. listopada iz vojarne "1. gardijske brigade Tigrovi – Croatia" u Zagrebu, a na cilj Memorijalno groblje žrtava Domovinskog rata u Vukovaru došli su u prijepodnevnim satima 16. listopada.

Pod geslom *"Ne moram ali hoću"* hodnja je bila podijeljena na deset dionica tijekom deset dana, a na završetku svake dionice sudionici su paljenjem svijeća kod spomenika hrvatskim braniteljima odali počast svim poginulim u Domovinskom ratu.

Za ovogodišnju hodnju postojao je iznimski interes te se javio velik broj pripadnika Pukovnije Vojne policije, no zbog brojnih obveza u postrojbi nisu svi mogli pješačiti cijelim putem, nego su se uključivali na pojedinim dionicama i vraćali u postrojbe. Njih devet tako je propješačilo cijelu dionicu dugu 307 kilometara, a na zadnjem dijelu od Vinčevaca do Vukovara uključili su se svi koji su sudjelovali na dnevnim hodnjama te tako svi zajedno došli u Vukovar – njihov krajnji cilj.

Nadnarednik Krešimir Bakula prvi dočasnik voda u 1. satniji Pukovnije Vojne policije jedan od idejnih začetnika ove hodnje rekao je: "Iako sam u ovoj hodnji sudjelovao

MEDUNARODNA SURADNJA

i prošle godine, ovaj je put motiv bio još veći jer smo htjeli dodatno nglasiti neke događaje i ideje koje su nas motivirale da krenemo u ovaj projekt. Željeli smo hodnju podići na još višu razinu i da još više naših mlađih kolega razumije poruku koju želimo poslati. Velik broj pripadnika koji se ove godine prijavio za hodnju, neovisno o tome što zbog obveza u postrojbi nisu u njoj mogli sve dane sudjelovati, na najbolji način pokazuje da rastemo, da smo na dobrom putu i da je to pravi zalog za budućnost. Svojim mlađim kolegama želimo poručiti da nikad ne smiju zaboraviti one koji su svoje živote ugradili u temelje Hrvatske vojske.“ Naravno da su križe tijekom tako dugog puta njegov sastavni dio, pa nadnarednik Bakula ističe kako među njima postoji nekoliko sjajnih motivatora koji prepoznaju te teže trenutke i bodrenjem podižu cijelu ekipu, a to zajedništvo kojim su stigli do planiranog cilja je neprocjenjivo. “Naša je zadnja dionica od Vinkovaca do Vukovara specifična jer njezin najveći dio hodamo noću i zbog toga ima posebnu ljepotu. Naime, kad hodate noću putem od Vinkovaca do Vukovara i prolazite mjestima koja su puno pretrpjela u Domovinskom ratu uspomene na te dane postanu stvar-

Za ovogodišnju hodnju postojao je iznimno veliki interes te se javio velik broj pripadnika Pukovnije Vojne policije, no zbog brojnih obveza u postrojbi nisu svi mogli pješačiti cijelim putem, nego su se uključivali po pojedinim dionicama i vraćali u postrojbu

ne. Hodajući u toj noćnoj tišini pustimo si radijska izvješća pokojnog Siniše Glavaševića iz opkoljenog Vukovara i to nas sve vratи u to ratno vrijeme, tako da ni ne mislimo o tome da hodamo ili koliko smo već prehodali.“

Ne možete u sebi zatomiti poštovanje i divljenje prema svima koji su na ovaj način poželjeli dati počast onima koji to najviše i zavređuju, a to su poginuli pripadnici Hrvatske vojske, a posebno veseli činjenica da su se na hodnju odvažili i mlađi pripadnici rođeni nakon Domovinskog rata. Osim počasti poginulim braniteljima, koja je primarna misao ove hodnje, njome je pokazana i spremnost i snaga pripadnika ove postrojbe koji svakodnevnom obukom rade na svojoj spremnosti, ali nikom od njih hodanje više stotina kilometara nije uobičajena zadaća.

Jedan od mlađih sudionika hodnje, koji je imao privilegiju biti među devet odašbranih, desetnik Dinko Plavotić, vođa skupine 3. satnije Pukovnije Vojne policije rekao je kako su ga starije kolege motivirale za ovaj izazov kojim je htio iskazati zahvalnost onima koji su za domovinu poginuli te dodaо: “Budući da sam dočasnik htio sam svojim primjerom pokazati svojim podređenima koji se trebaju ugledati na svojeg vođu, kakav bi trebao biti odnos prema vrijeđnostima Domovinskog rata. Tijekom

Nakon odavanja počasti prvom zapovjedniku satnije Vojne policije vukovarske 204. brigade bojniku Alfredu Hillu postrojenim pripadnicima Pukovnije Vojne policije vidno dirnuta obratile se supruga pokojnog bojnika Hilla. Zahvalila je svim sudionicima hodnje rekavši kako su joj upravo pripadnici Vojne policije koji su spremni na ovakav izazov jamstvo kako će uspomena na njezinu suprugu trajno živjeti

hodnje bilo je trenutaka kad smo osjetili umor i kad su nas malo boljele noge, ali kroz šalu, pjesmu i druge načine dodatne motivacije to smo uspjeli potisnuti tako da nekih ozbiljnijih kriznih situacija nije bilo.“

Iskustva prošlogodišnje hodnje bila su dragocjena u pripremi i realizaciji ovogodišnje o čemu nam svjedoči i stozerni narednik Mario Kufner pripadnik Satnije za zaštitu VIP osoba Pukovnije Vojne policije, koji je uz nadnarednika Bakulu inicijator ove aktivnosti: “Prošlogodišnja su nam iskustva puno pomogla i sve nedostatke koje smo tada uočili ovaj smo put htjeli izbjegći. Ponajviše se to odnosi na prošlogodišnju prvu dionicu koja je iznosila 53 km i u kojoj smo se prilično potrošili, a koju smo ove godine prepolovili, hodnju produžili za jedan dan, ali s mnogo manje potrošene energije, snage i žuljeva. Od nas koji smo tridesetak godina u Hrvatskoj vojsci i već sada na zalasku vojne karijere, očekuje se da vodimo primjerom i mlađi nas u tome slijede.“

Želju da svoja ratna iskustva podijeli s mlađim kolegama ima i nadnarednik Dražen Tomac, pripadnik 3. satnije Pukovnije Vojne policije koji je pri kraju hodnje rekao: “Mi stariji uskoro ćemo otići u mirovinu, a tijekom hodnje imate dosta vremena koje, prolazeći kroz mjesta bitaka u Domovinskom ratu, možemo dobro iskoristiti kako bi svoja iskustva prenijeli mlađim kolegama. Kao sudionika Domovinskog rata na hodnju me motivirala želja da i na ovaj način iskažem poštovanje prema svim hrvatskim braniteljima.“

Osim počasti poginulim braniteljima, koja je primarna misao ove hodnje, njome je pokazana i spremnost i snaga pripadnika postrojbe. Oni svakodnevnom obukom rade na svojoj spremnosti, ali nikom od njih hodanje više stotina kilometara nije uobičajena zadaća

Nakon odavanja počasti prvom zapovjedniku satnije Vojne policije vukovarske 204. brigade bojniku Alfredu Hillu postrojenim pripadnicima Pukovnije Vojne policije vidno dirnuta obratile se supruga pokojnog bojnika Hilla. Zahvalila je svim sudionicima hodnje rekavši kako su joj upravo pripadnici Vojne policije, koji su spremni na ovakav izazov, jamstvo kako će uspomena na njezinu suprugu trajno živjeti. S punim pravom ponosan na pripadnike kojima zapovijeda nazočnim se na kraju obratio i zapovjednik Pukovnije Vojne policije brigadir Tomislav Kasumović rekavši kako ova sada već tradicionalna hodnja okuplja sve više poklonika koji u sebi nose potrebu iskazivanja zahvalnosti svim poginulim braniteljima te kako je iznimno zadovoljan provedbom ovogodišnje hodnje.

HKoV

INTEGRACIJA U VUKOVE

U vojarni
"9. gardijska
brigada Vukovi"
u Gospiću završen
je integracijski dio
šestotjedne obuke
njezinih budućih
pripadnika

TEKST I FOTO

Tomislav Vidaković

Kruna cijelokupne obuke je hodnja na Ljubovo brdo gdje je spomenik poginulim pripadnicima Vukova u Domovinskom ratu. Hodnja je ujedno i najzahtjevnija jer svи polaznici prelaze 25 km pod punom opremom. Kreće se u ranim jutarnjim satima i uvijek sudjeluje 56 pripadnika u znak sjećanja na 56 poginulih pripadnika Vukova u Domovinskom ratu

Hladno, maglovito i prilično vlažno jutro dočekalo nas je pri našem dolaska u vojarnu "9. gardijska brigada Vukovi". Novi pripadnici postrojbe vježbali su na poligonu. Grupu mladih Vukova čine većinom vojnici koji su nakon završenog dragovoljnog vojnog osposobljavanja završili i specijalistički dio vojne obuke, a osim njih u novoj se generaciji nalazi i nekoliko časnika koji su došli iz kadetske škole. U prvim tjednima obuke naglasak je bio na psihofizičkoj aktivnosti nakon čega se novim pripadnicima testiraju motoričke vještine. Potom ponovno prolaze temeljne i specijalističke vojne vještine, vježbe gađanja s automatskom puškom, strojnicom i pištoljem (VHS2, MK72 i HS2000/HS9) te slijedi obuka iz instinktivnog gađanja.

RAZVIJANJE VOJNIČKIH REFLEKSA

Instinktivno ili refleksivno gađanje provodi se na kraćim udaljenostima, najčešće do 50 m, i cilj je što prije pogoditi metu. Ova se vrsta gađanja kontinuirano vježba dok god čitava radnja ne postane refleksno uvjetovana, sigurna i precizno izvedena. U svim segmentima obuke naglasak je na mjerama sigurnosti koje su imperativ kod samog ocjenjivanja budućih pripadnika postrojbe.

Svladavanje pješačkih prepreka kao i dvotjedni tečaj iz samoobrane dio je integracijske obuke. Osim toga jednom tjedno svi polaznici idu na hodnju s punom opremom na vrh Oštara nedaleko od Gospića. Kruna cjelokupne obuke hodnja je na Ljubovo brdo gdje je spomenik poginulim pripadnicima Vukova u Domovinskom ratu. Ova je hodnja ujedno i najzahtjevnija jer svi polaznici prelaze 25 km pod punom opremom. Kreće se u ranim jutarnjim satima i uvijek sudjeluje 56 pripadnika u znak sjećanja na 56 poginulih pripadnika Vukova u Domovinskom ratu.

IZVRSNOST I ZAJEDNIŠTVO U TEMELJIMA OBUKE

"Što se tiče taktičkog dijela obuke ona se izvodi do razine voda. S obzirom na to da su među novim pripadnicima i časnici koji dolaze s HVU-a oni u tom dijelu preuzimaju uloge vođe desetine i voda te na taj način preuzimaju ulogu upravljanja ljudima na tim najnižim razinama kako bi se pripremili za taj posao jednom kad postanu punopravni pripadnici postrojbe," objašnjava poručnik Vulić. Cilj taktičkog dijela obuke jest pripremiti sve nove pripadnike na pojedinačnoj razini, ali i integrirati časnike u uloge koje će obavljati tijekom svojeg djelatnog razdoblja u postrojbi, na taktičkoj i na administrativnoj razini gdje moraju znati kako voditi računa o svojim podređenim.

"Jako sam zadovoljna obukom i jedva sam čekala da počne. Sama je obuka iznimno zanimljiva te mi je pomogla još više nadograditi svoje znanje i sposobnosti i poboljšati tjelesnu spremu. Instruktori su odlični i većina ih je iz mogeg voda što mi je dodatno pomoglo u svladavanju svih izazova koje obuka stavlja pred sve polaznike," kaže vojnikinja Adrijana Tomac.

Nije Adrijana jedina koja ima odlično iskustvo s integracijskom obukom. "Stekao sam dosta novog iskustva i nadogradio znanja koja sam dosad prikupio. Posebno bih istaknuo izvršavanje zadaća pod stresom na koje do sada nismo naviknuli, a koje će nam dobro doći ako dođe do takvih situacija. Susreo sam se s nekom novom opremom i naoružanjem koje dosad nisam imao priliku vidjeti što me dodatno motiviralo da se usmjerim na izvidničku obuku, a nakon toga volio bih oticiti na časničku izobrazbu," ističe vojnik Antonio Rupčić.

Dan postrojbe je 1. 11., a ujedno je to i dan kada se svim novim pripadnicima Vukova na svečanoj ceremoniji dodjeljuju beretke koje su i službeni dokaz pripadnosti postrojbi. S obzirom na viđeno na obuci, ali i u samoj vojarni u Gospiću, polaznici integracijske obuke u Vukovima pravi su sretnici jer će u studenom postati dio jedne od najboljih postrojbi Hrvatske vojske.

Foto: US Army / Bernardo Fuller

Američka kopnena vojska 14. lipnja 2023. obilježila je 248 godina postojanja. Sasvim prigodno, javnosti je predstavila novo borbeno vozilo. Bolje rečeno, imenovala je svoje novo borbeno vozilo: M10 Booker. Sustav je razvijen oko programa oklopног vozila za paljbenu potporu Mobile Protected Firepower (MPF; opširnije v. tekst Povratak lakoг tenka, HV br. 550). To je prvo borbeno vozilo na gusjenicama čiji je razvoj Američka kopnena vojska uspješno privela kraj u još od okončanja razvoja tenka M1 Abrams (1980. godine) i borbenog vozila pješaštva M2 Bradley (1981.). S obzirom na to, očekivalo bi se da će svjetski mediji, barem oni stručni, biti prepuni tekstova o Bookeru. Međutim, nisu. Zašto? Najjednostavniji je odgovor da Booker nije donio ništa revolucionarno novo (dapače), ni analitičari nisu sigurni što je on zapravo.

Dakle, Booker je gusjeničar s oklopljenim tijelom i kupolom. Kupola se može rotirati unutar 360 stupnjeva i naoružana

M10 Booker naziv je dobio na svečanosti održanoj 10. lipnja 2023. u Nacionalnom muzeju Američke kopnene vojske u Fort Belvoiru, Virginia, u povodu godišnjice ustrojavanja grane. GDLS bi ga svaki čas, tj. ove jeseni, trebao isporučiti vojsci

je (ne baš) velikim topom od 105 milimetara. Na prvu, reklo bi se: "To je laki tenk!" Međutim, KoV SAD-a tomu se protivi i tvrdi: Booker je vozilo za paljbenu potporu pješaštva. Doduše, takvu potporu pješaštву Američke kopnene vojske već pružaju tenkovi Abrams s topovima od 120 milimetara. A tu su i borbena vozila pješaštva Bradley s topom od 25 milimetara. Sad će paljbenu potporu pješaštvu pružati M10 Booker s manjim topom od Abramsova: 105 milimetara. Zar je to neki napredak?

Jako je zanimljivo da ni proizvođač General Dynamics Land Systems (GDLS) ne navodi eksplicitno što je proizveo.

Službeni logo programa Mobile Protected Firepower (MPF) koji je rezultirao Bookerom

Booker je na službenim internetskim stranicama opisan u nekoliko rečenica: "Projekt General Dynamics Land Systems: visoko ubojito, otporno i mobilno vozilo za blisku paljbenu potporu, koje spaja nedavno razvijene i u borbenim uvjetima testirane dizajne

TEKST
Mario Galić

KOPNENA VOJSKA

BOOKER NOVO AMERIČKO BORBENO OKLOPNO VOZILO

Mnoge značajke novog sustava na gusjenicama Američke kopnene vojske govore da je riječ o lakom tenku. No, službeni izvori nazivaju ga vozilom za paljbenu potporu, pa i jurišnim vozilom pješaštva

kako bi dominiralo na bojištu s višestrukim ugrozama. Vozilo Booker ima četveročlanu posadu te posjeduje naprednu termoviziju, top velikog kalibra, lako tijelo i kupolu te moderni dizelski motor, transmisiju i ovjes. Otpočetka je projektiran s mogućnošću nadogradnje u skladu s budućim operativnim potrebama."

I to je doslovno to od GDLS-a. Nema taktičko-tehničkih podataka. Nema podataka o masi, snazi motora, pa ni o kalibru topa. Američka vojska također nije objavila detaljnije točne podatke, tako da su svi navedeni podaci neslužbeni.

UGAŠENI I AKTUALNI PROGRAMI

Već smo spomenuli da je M10 Booker nastao unutar programa MPF, koji je znatno većeg programa razvoja borbenog vozila nove generacije (Next Generation Combat Vehicle – NGCV). Unutar NGCV-a trebale bi se razviti zamjene za M1 Abrams i M2 Bradley te buduća borbena vozila bez posada.

Zamjena za Abramse trebala se razviti unutar programa Decisive Lethality Platform (DLP). O njemu su američki mediji puno pisali 2021., no potom je posve nestao iz javnosti. Nije spomenut ni kad je GDLS u listopadu 2022. prikazao demonstrator tehnologije Abrams X (opširnije v. tekst Abrams X, HV br. 681). Američka kopnena vojska zasad je zadovoljna modernizacijama Abramsa: trenutačno na standard M1A2 SEPv3 (System Enhanced Package Version 3), a uskoro na M1A2 SEPv4. U međuvremenu je za opremanje Abramsa 13. srpnja 2022. odabrala i izraelski aktivni sustav obrane Trophy. GDLS je objavio da je dobio ugovor vrijedan 280,11 milijuna dolara za isporuku *paketa* Trophyja (Trophy Ready Kit) za opremanje Abramsa. Trophyjem će biti opremljeni operativni Abramsi: M1A2 SEPv2 i M1A2 SEPv3. Po tome se može zaključiti da će budući M1A2 SEPv4 doći s ugrađenim paketima. Sve to znači da se Američkoj kopnenoj vojsci ne žuri zamijeniti Abramse.

Sasvim je druga stvar s borbenim vozilima pješaštva Bradley. Dosadašnji pokušaji odabira zamjene nisu uspjeli. Trenutačno se program traženja zamjene naziva XM30 Mechanized Infantry Combat Vehicle (MICV). Prijedloženi je naziv Optionally Manned Fighting Vehicle (OMFV), a još stariji Ground Combat Vehicle (GCV). Možda XM30 MICV bude treća sreća? Razvojni tim objavio je 26. lipnja 2023. da su u završni odabir ušli prijedlozi GDLS-a i American Rheinmetall Vehiclesa, podružnice njemačke tvrtke Rheinmetall.

Unutar krovnog programa NGCV je i vrlo napredan program RCV (Robotic Combat Vehicle) za razvoj malih, srednjih i velikih robotiziranih vozila. Koncipiran je tako da više bude svojevrsna stimulacija za razvoj novih

Foto: US Army / Bernardo Fuller

GDLS-ov prototip vozila MPF na jednom od testiranja koja su prethodila konačnom odabiru

Foto: US Army

tehnologija i rješenja. Dakle, primarni cilj nije dobivanje konkretnih vozila koja će ući u operativnu uporabu.

OSNOVA JE BVP

Činjenica da odabir zamjene za Bradley znatno kasni možda je djelomično uvjetovala razvoj M10. Kako se Bookere opisuje kao borbena vozila za paljbenu potporu pješaštva, a američko pješaštvo djeluje uz pomoć Bradleyja, Bookeri su zapravo vozila za paljbenu potporu Bradleyjima. Američka kopnena vojska u nekim ga slučajevima doslovce opisuje i kao jurišno vozilo pješaštva (infantry assault vehicle). To je dosad nepoznat pojam, barem u američkoj vojnoj terminologiji.

Kao osnova za vozilo M10 Booker uzeto je borbeno vozilo pješaštva ASCOD, razvijeno krajem 1980-ih i početkom 1990-ih za potrebe austrijske i španjolske vojske. Austrijska tvrtka Steyr-Daimler-Puch Spezialfahrzeug i španjolska San-

ta Bárbara Sistemas zbog toga su osnovale zajedničku tvrtku Austrian-Spanish Cooperative Development – ASCOD, što je ujedno i komercijalni naziv vozila. Austrijska izvedenica nazvana je Ulan, a španjolska Pizarro.

Iako jako dobar BVP, ni po čemu slabiji od švedskog CV90 i američkog Bradleyja, ASCOD nije doživio izvozni uspjeh. Ponajviše zato što ni Steyr ni Santa Bárbara nisu imali iskustva s prodajom stranim kupcima. Tek kad je obje tvrtke preuzeo američki koncern General Dynamics, ASCOD je postao zanimljiv stranim kupcima. Tako je britanska vojska odlučila na njegovim osnovama razviti seriju borbenih vozila Ajax. U suradnji s izraelskim Elbit Systemsom razvijen je laki tenk Sabrah za potrebe OS-a Filipina.

Činjenica da je osnova za M10 Booker borbeno vozilo pješaštva znači da je motor smješten u prednjem dijelu tijela. To pak otvara mogućnost da se u stražnji dio smjesti vrata. Iako bi ona značila veću sigurnost za posadu, znatno olakšala unošenje streljiva i omogućila da se vozilo rabi i za neke pomoćne zadaće (recimo izvlačenje ranjenika), Kov SAD-a odlučio je da ih ne želi.

U prednji dio tijela smješten je dizelski motor MTU od 800 konjskih snaga (600 kW). Preciznije, MTU V8 199 TE21, koji daje 805 KS. Za prijenos snage s motora na gusjenice zadužen je automatski mjenjač Allison Transmission 3040 MX. Za tako lako vozilo ta snaga motora dosta je za postizanje maksimalne brzine od 65 km/h. Kako je Booker nominalno vozilo za paljbenu potporu pješaštvu, koje se u pravilu ne može kretati

Bookerov top E85 kalibra je 105 mm i nema automatski punjač. Borbeni komplet mogao bi imati oko 30 topovskih granata

KOPNENA VOJSKA

BOOKER vs TERMINATOR

Američka kopnena vojska nije se prva dosjetila da bi izradila vozilo specijalizirano za blisku paljbenu potporu pješaštву. Rusi su se sjetili još prije, izradivši na osnovama tenka T-72 borbeno vozilo BMPT Terminator (BMPT pokrata je ruskog izraza koji u prijevodu glasi: borbeno vozilo za potporu tenkovima). Doduše, Terminator je potpuno drugačije koncipiran od Bookera. Umjesto kupole s topom od 125 mm, na tijelo tenka T-72 ugrađena je znatno manja kupola s dva topa od 30 mm. Na svaki bok kupole postavljen je po jedan dvostruki lanser protuoklopnih vodenih projektila. Na bokove tijela ugrađen je po jedan automatski bacač granata kalibra 30 mm. Time se željela postići masovna paljbena moć na malim udaljenostima – paljbom topova i automatskih bacača granata. Željelo se i zadržati mogućnost uništavanja tenkova i drugih oklopnih vozila na srednjim udaljenostima. Kao osnova za M10 Booker uzeto je tijelo oklopног transportera na koje je postavljena velika kupola s topom od 105 mm. Tako je dobiveno vozilo znatno manje mase (38 tona) u odnosu na Terminator (48 tona). Međutim, kako masa još uvijek znači i veću oklopnu zaštitu, Booker zasigurno ima nižu razinu zaštite od Terminadora. Pitanje je i koliko je top od 105 mm bolji izbor u odnosu na kombinaciju topničko/raketnog naoružanja Terminadora. U svakom slučaju, iako nominalno za jednake namjene, ruski Terminator i američki Booker ne mogu biti različitiji. Jedino im je zajedničko što su gusjeničari.

KOPNENA VOJSKA

Foto: US Army / Bernardo Fuller

tako brzo, i ta je brzina prevelika. Procjene autonomije djelovanja kreću se od 305 pa do 560 kilometara.

ODLUKA ZA SLABIJI KALIBAR

M10 Booker naoružan je topom E85 kalibra 105 mm. Razvoj tog topa započeo je davne 1986. – kao EX35 bio je *lakši brat* topa M68 koji se koristio na tenkovima M47, M48, M60 i M1. Namjena EX35 bilo je naoružavanje lakih oklopnih vozila. Kasnije je oznaka promijenjena u XM35. Američka vojska namjeravala je serijskim M35 naoružati lako borbeno vozilo na kotačima LAV-105 te tako dobiti vozilo za paljbenu potporu drugim inačicama LAV-a. Drugo vozilo trebalo je biti laki tenk XM8 Armored Gun System 105 mm. Niti jedno od njih nije ušlo u operativnu uporabu pa je top M35 ostao neiskorišten.

S druge strane, sustav M1128 Mobile Gun System (MGS), razvijen na tijelu borbenog vozila na kotačima Stryker, naoružan je topom M68A2 kalibra 105 mm koji se bazira na britanskom topu L7. M1128 nije se pokazao pouzdanim ni dobrim rješenjem te su proizvedena samo 142 primjerka, a 2022. počelo je povlačenje iz operativne uporabe.

Budući da je jedan od većih uzroka problema na MGS-u bio top M68A2 (drugi je bio nedostatak uređaja za klimatizaciju), KoV SAD-a se za M10 Booker ponovno vratio namjenski razvijenom topu M35. No pitanje je zašto je odabran top od 105, a ne od

Detalj fotografije s predstavljanja prikazuje sustave na gornjem dijelu kupole. Zapovjednici vozila koriste panoramsku spravu PASEO CITV francuske tvrtke Safran Optics

120 milimetara? To prije jer postoje brojne izvedenice topova od 120 mm prilagođene ugradnji na laka borbena vozila. Talijanski lovac tenkova na kotačima Centauro 2 u kupoli Hitfact MkII ima ugrađen top kalibra 120 mm i duljine cijevi 45 kalibara smanjenog trzaja. Usprkos tome, iz njega se može ispaljivati sve streljivo razvijeno za topove kalibra 120 mm glatke cijevi, čak i ono najjače. Konzorcij Leonardo ističe da se kupola Hitfact MkII može ugraditi i na laka gusjenična vozila ili kao opcija za modernizaciju starih tenkova. Top je proizvod tvrtke OTO Melara i navodno nema dodirnih točaka (osim kalibra) s topom Rheinmetall Rh-120 L/44.

Konzorcij BAE Systems već dulje vrijeme nudi borbeno vozilo pješaštva CV90 u izvedenici lakoog tenka naoružanog topom od 120 mm. Pritom se nudi nekoliko opcija topa duljine cijevi od 44 do 55 kalibara. Top može koristiti sve streljivo razvijeno za tenkovske topove kalibra 120 mm glatke cijevi i pritom ima smanjen trzaj kako bi se mogao ugraditi u manje kupole na lakin borbenim vozilima.

CIJENA, MASA, GABARITI...

Iako je ubojita moć topa od 120 mm nekoliko puta veća od one topa od 105 mm, velik je broj novih lakih tenkova ipak naoružan topom manjeg kalibra. Tako je Sabrah razvijen za Filipine naoružan topom od 105 mm iako je Elbit Systems nudio i mogućnost ugradnje topa od 120 mm. Najnoviji laki tenk kineske vojske ZTQ-15 također je naoružan topom od 105 mm, kao i tursko-indonezijski Kaplan MT/Harimau. Očito je stoga da mnoge oružane snage, kad su u pitanju laki tenkovi i slična vozila, preferiraju 105 mm.

Više je razloga zašto je tako. Prvi je cijena. Top od 105 mm puno je jeftiniji od topa od 120 mm. Drugi je razlog masa – top od 105 mm lakši je 700 do 800 kilograma od topa od 120 mm. Kod lakih tenkova to igra bitnu ulogu, posebno ako će se kretati po teško prohodnom terenu. Treći je činjenica da većina korisnika lakih tenkova ne očekuje da će ih rabiti u borbama protiv dobro naoružanog protivnika. Za to služe *pravi* tenkovi. Usto, granate za topove od 105 mm nekoliko su puta manje od onih za 120 mm pa ih puno više stane u vozilo. Svi ti argumenti, a prije svega niža cijena,

Foto: US Army

Booker ima četiri člana posade. Najbolja mu je odlika motrilačko-ciljnički sustav, koji je bolji nego u tenkova Abrams M1A2 SEPv3, pa čak i u buduće inačice SEPv4

dobar su razlog za odabir slabijeg, ali još uvijek itekako uporabljivog topa.

Međutim, u slučaju Američke kopnene vojske puno od tih argumenata ne стоји. Nije baš da za KoV u proračunu nema novca pa mora odabrati slabiji top. Doduše, čuje se da će M10 Booker morati djelovati тамо где *pravi* tenkovi ne mogu, no dodatak mase od nekih 800 kilograma baš i nije puno. Logistika KoV-a SAD-a najbolja je na svijetu pa ni dostava streljiva nije neki problem. S topom od 120 mm Bookeri bi se mogli suprotstaviti i najsuvremenijim tenkovima.

Razlozi za odabir topa M35 vjerojatno nisu isključivo vojni. U njegov razvoj uloženo je jako puno proračunskih sredstava i postojala je realna opasnost da proizvod ostane neiskorišten. Drugi je razlog: budući da nije bilo potrebe, američka vojna industrija nikad nije razvila top od 120 mm smanjenog trzaja za laka borbena vozila. Da je odabran top od 120 mm, morala bi se (opeć) kupiti licencija ili ga uvoziti. Odabirom topa M35 isplatit će se uložena sredstva za njegov razvoj te osigurati radna mjesta. Ako M10 Booker nađe strane kupce, nešto će se i zaraditi.

Top M35 može ispaljivati sve standardno NATO-ovo streljivo, inače razvijeno za top Royal Ordnance L7 i američku izvedenicu M68. S obzirom na to da je zadržao cijev duljine 52 kalibra kao i M68, ubojita moć morala bi biti na jednakoj razini. Nije objavljen podatak o borbenom kompletu, no kako Booker ima četiri člana posade (tj. nema automatski punjač), mogao bi imati oko 30 topovskih granata.

Uz top je spregnuta strojnica M240B kalibra 7,62 mm. Na krov je postavljena teška strojnica M2HB kalibra 12,7 mm.

PRECIZNOST UMJESTO SNAGE

Ako već ima top od samo 105 mm, Booker će to nadomjestiti vrlo visokom preciznošću paljbe. Zbog toga je za zapovjednike vozila odabrana panoramska sprava PASEO Commander's Independent Tactical Viewer (CITV) francuske tvrtke Safran Optics.

PASEO CITV stabilizirana je kupola koja se može okretati unutar 360 stupnjeva, ali i ± 47 stupnjeva po okomici. U kupoli se nalazi dnevna kamera, hlađena termovizija i laserski

daljinomjer. Dnevna kamera je digitalna Color Full HD, koja omogućava otkrivanje ciljeva veličine tenka na velikim udaljenostima. Domet laserskog daljinomjera je sedam kilometara. Safran Optics tvrdi da zahvaljujući ugrađenom sustavu stabilizacije s giroskopima PASEO CITV i pri velikim brzinama na neravnom terenu ostaje potpuno stabilan unutar 0,1 miliradijana. Ugrađen je i podsustav za automatsko praćenje ciljeva pa bi sve to zajedno trebalo zapovjednicima Bookera omogućiti otkrivanje, praćenje i pogadanje ciljeva na vrlo velikim udaljenostima, tj. na krajnjim dometima topa M35. Slika s PASEO CITV-a prenosi se i ciljaču na posebni prikaznik kako bi imao bolju predodžbu o tome što čini zapovjednik te o situaciji oko vozila.

Booker je opremljen sustavom za usmjeravanje paljbe preuzetim s tenka M1A2 SEPv3. On se sastoji od dnevne kamere, termovizije, laserskog daljinomjera te senzora za vjetar, tlak i temperaturu na krovu kupole. Sve to objedinjava moćno balističko računalo.

Kako Abramsi rabe top od 120, a Bookeri od 105 mm, u balističko računalo unesen je novi softver. Doduše, prvi Abramsi bili su naoružani topom od 105 mm, ali ne M35, već M68A1 L/52. Ima li i kolika je razlika u balističkim odlikama tih dvaju topova s obzirom na to da rabe jednako streljivo? Vjerojatno su razlike vrlo male. Teoretski se za Bookere može iskoristiti izvorni softver razvijen za M1. Iako je to vrlo malo vjerojatno, prije će biti da je razvijen potpuno novi.

Naime, kod Abramsa je i druga elektronika u sustavu za upravljanje paljbom znatno poboljšana u odnosu na izvorni M1. Tako je SEPv3 donio poboljšanu termoviziju 3. generacije (Improved Forward-Looking Infrared – IFLIR) u ciljničke blokove ciljača i zapovjednika tenka. No, kako se na Bookeru rabi PASEO CITV, poboljšana termovizija samo je u sustavu za usmjeravanje paljbe. Nova termovizija rabi srednjovalnu i dugovalnu infracrvenu tehnologiju te ima mogućnost prikaza četiri vidnih polja, tj. uvećanja na zaslonima visoke rezolucije. Zbog toga pruža znatno bolje značajke otkrivanja i praćenja ciljeva od prijašnjih termovizijskih kamera na Abramsima. Kombinacija dviju valnih duljina omogućava bolju identifikaciju cilja na velikim udaljenostima, odnosno bolju rezoluciju slike na malim udaljenostima.

Zahvaljujući sustavu PASEO CITV, Booker ima napredniji motrilačko-ciljnički sustav nego Abrams M1A2 SEPv3, pa

Tenkovi M1A2 SEPv3 Abrams na vježbi u Fort Hoodu, Teksas, u travnju 2021. godine. M10 Booker bit će dosta jeftiniji od novih tenkova, ali nikako ne može biti njihova zamjena

KOPNENA VOJSKA

NAZIV – U ČAST HEROJIMA

Američka vojska vozilom M10 nastavlja novi trend: nazivanje svojih oružnih platformi po običnim vojnicima, a ne po predsjednicima, generalima i admiralima. Ogledni je primjer budući nosač zrakoplova klase Ford, koji će biti nazvan po Dorisu Milleru, afroameričkom mornaru koji je tijekom japanskog napada na Pearl Harbor u prosincu 1941. radio u kuhinji bojnog broda USS West Virginia i učinio nekoliko herojskih djela. Odlikovan je Mornaričkim krizem. Poginuo je na moru 1943. godine.

M10 nazvan je po dvojici heroja Američke kopnene vojske: vojnik Robert D. Booker poginuo je 9. travnja 1943. kao pripadnik pješaštva na sjevernoafričkoj bojišnici, a stožerni narednik Stevon Booker bio je tenkist i poginuo je 5. travnja 2003. blizu Bagdada. Prvi je posmrtno odlikovan Medaljom časti, a drugi Križem za izvanrednu službu.

Foto: US Army

Vojnik Robert D. Booker (1920. – 1943.) i stožerni narednik Stevon Booker (1968. – 2003.)

Foto: US Army

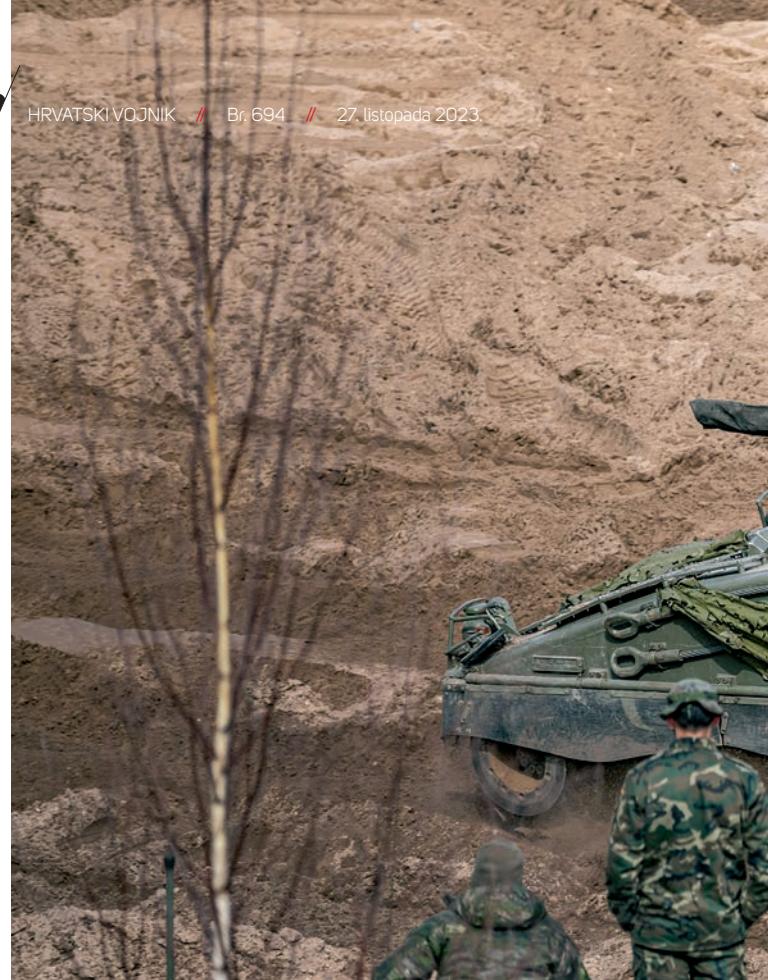
čak i buduća inačica SEPv4. Očito je da su tijekom razvoja i Američka kopnena vojska i General Dynamics željeli naprednjijim motrilako-ciljničkim sustavom povećati vjerojatnost preživljavanja Bookera na bojištu. Njegova slaba oklopna zaštita ne štiti posadu od najsvremenijeg protuoklopног oružja. Stoga će najbolja zaštita biti da posada Bookera uoči cilj prije nego što cilj uoči to vozilo te ga uništi prvom granatom.

OKLOPNA ZAŠTITA

Kako je kao osnova za razvoj Bookera uzet ASCOD, to u startu znači da je razina oklopne zaštite znatno slabija u odnosu na, primjerice, sve suvremene tenkove.

Doduše, od svih borbenih vozila pješaštva razvijenih 1990-ih, ASCOD je među onima s najboljom oklopnom zaštitom. Tijelo vozila od zavarenih je čeličnih ploča na koje se po potrebi može postaviti dodatni oklop u obliku čeličnih ploča ili eksplozivno-reaktivnih modula.

Osnovni oklop pruža razinu zaštite od streljiva kalibra 7,62 mm iz svih kutova, dok je s prednje strane vozilo zaštićeno od paljbe teških strojnica kalibra 14,5 mm s udaljenosti od 500 metara. Dodavanjem čeličnih ploča na prednje strane vozila postiže se zaštita od streljiva kalibra 30 mm ispaljenog s udaljenosti

od 1000 metara. Postavljanjem čeličnog oklopa na bokove vozila postiže se zaštita od streljiva kalibra 14,5 mm ispaljenog s udaljenosti od 500 metara.

Osnovni oklop pruža zaštitu od krohotina granata kalibra 155 mm koje eksplodiraju na udaljenosti od samo deset metara. Posebna je pozornost pridana zaštiti od protutenkovskih mina.

Međutim, tek se postavljanjem eksplozivno-reaktivnog oklopa SABBLIR (SAnta Bárbara BLindaje Reactivo) povećava razina zaštite od protutenkovskog oružja s kumulativnom bojnom glavom. Razumljivo je da ne postoje točni podaci o razini zaštite, no procjene su da štiti samo od ručnih raketnih lansera. Sa svakim dodatnim oklopom raste i masa, koja je kod ASCOD-a 28 tona.

Na toj su osnovi GDLS-ovi projektanti pokušali dodatno povećati razinu oklopne zaštite, a da pritom ne pretjeraju s povećanjem mase. Mala masa jedan je od glavnih zahtjeva. Većina izvora navodi da je masa opremljenog Bookera 38 tona, iako ih nekoliko navodi da će masa za borbu spremnog vozila biti 42 tone.

Oba su podatka točna. Naime, za Booker je razvijen modularni oklop koji se može prilagođavati potrebama. Budući da je masa s izvornih 28 tona narasla na 42, očito je da je povećana i razina oklopne zaštite. Doduše, od prinosa mase podosta otpada na top i znatno veću kupolu. Ako bi se računalo samo po masi, onda bi razina oklopne zaštite Bookera bila otprilike na razini oklopne zaštite tenka T-72A. Je li to dovoljno na suvremenom bojištu?

Sasvim je sigurno da bez dodatnog eksplozivno-reaktivnog oklopa posada Bookera nije sigurna od pogodaka najsvremenijeg protuoklopног oružja. Pa čak ni lakih protuoklopnih lansera. Ukupna razina zaštite znatno bi se povećala postavljanjem aktivnog sustava obrane, koji se zasad ne spominje.

ŠTO JE ZAPRAVO BOOKER?

Većina je američkih stručnih medija opisala Booker kao laki tenk. Čak i ljudi koji su nekad radili na projektu Mobile Pro-

Foto: US Army National Guard / Sgt. John Schobel

tected Firepower. Neki ga opisuju kao lako borbeno vozilo. Sa 42 tone mase i nije lak. Prva serija tenkova T-72 imala je tonu manje. Kineski laki tenk ZTQ-15 sa svim dodatnim opcijama oklopa ima 36 tona. Izraelsko-filipinski Sabrah ima 33 tona. Tursko-indonezijski Kaplan MT/Harimau ima 35 tona. No, unatoč masi, Booker ima prednosti. Američka vojska ističe da transportni avioni C-17 mogu prevesti dva Bookera, a samo jedan Abrams. Kako je najveća korisna masa tereta Globemastera 77,5 tona, očito nije riječ o masi Bookera od 42 tone, već o onoj bez dodatnog oklopa, od 38 tona. Manja masa znači i manju razinu oklopne zaštite. Veliko je pitanje vrijede li na bojištu dva Bookera jednakno kao jedan Abrams. Prema mišljenju autora, ne. Iako će to jako ovisiti o uvjetima u kojima će Bookeri djelovati. Ako će se sukobiti sa slabo naoružanim i obučenim pobunjenicima ili terorističkim skupinama, onda su dva topa bolja od jednog. Ako će se naći u nezgodnoj situaciji da protiv sebe imaju dobro uvježbane i odgovarajućim protuoklopnim oružjima opremljene protivnike, onda će posadama Bookera biti vrlo nezgodno. Na kraju bi pješaštvo moralo štititi Bookere, a ne obratno.

BITNO ZA GDLS

M10 Booker s topom od 105 milimetara malo je preslabo naoružan da bi se u otvorenoj borbi sukobio s najsvremenijim tenkovima. Iako se mora priznati da ima jedan od najsvremenijih sustava za motrenje i usmjeravanje paljbe. Ni najviša razina oklopne zaštite (i mase) ne jamči posadi da neće biti uništena suvremenim protuoklopnim oružjem. Pa zašto je onda KoV SAD-a uopće razvio Booker? Kritičari spominju da razvoj i početak serijske proizvodnje M10 Bookera nije rezultat stvarnih potreba Američke kopnene vojske. Marinski korpus SAD-a istodobno ni ne razmišlja o narudžbi Bookera. Stoga se interes može pronaći u tome da General Dynamics Land Systems, kao najveći i izvorni američki proizvođač tenkova i oklopnih vozila, treba održavati sposobnost proizvodnje novih borbenih oklopnih vozila. Odabir nasljednika M2/M3 Bradleya oduljio se i proći će još

Borbeno vozilo pješaštva Pizarro na NATO-ovojoj vježbi Crystal Arrow 2023 u Latviji u ožujku ove godine. Riječ je o španjolskoj inačici vozila ASCOD, koje je postalo temelj i za M10 Booker

dugo do početka serijske proizvodnje. Unutar programa XM30 Mechanized Infantry Combat Vehicle (MICV) u lipnju 2023. odabrani su prijedlozi tvrtki General Dynamics Land Systems i American Rheinmetall Defense. Svaka od njih mora isporučiti po 11 prototipova. Prema sadašnjim planovima, predserijska proizvodnja M30 trebala bi početi 2027. godine. Možda ovaj put General Dynamics ne dobije ugovor.

Nema na vidiku ni zamjene za Abrams. Samo nadogradnje i modernizacije. Možda rat u Ukrajini, a i sadašnji u Izraelu i Gazi, nešto promijeni i ubrza? Opasnost od prestanka rada GDLS-ova pogona i gubitka stručne radne snage prevelika je. Trenutačno ga od toga spašava samo izvoz. Međutim, isporuka zadnjeg poljskog tenka M1A2 SEPv3 planirana je za početak 2025., a novih narudžbi još nema.

Zbog toga će proizvodnja M10 Bookera taman biti dovoljna da svi pogoni ostanu aktivni. Za početak je predviđena isporuka 96 vozila, s tim da bi vojska svaki čas, tj. ove jeseni, trebala preuzeti prva od njih.

Pritom nije nimalo nebitno da će proizvodna cijena M10 Bookera za KoV SAD-a biti mrvicu manja od 13 milijuna dolara po vozilu. Za usporedbu, cijena novog Abramsa M1A2 SEPv4 je 24 milijuna dolara po vozilu, a SEPv4 bit će još nekoliko milijuna dolara skupljia.

VOJSKE SVIJETA

Strateška situacija u crnomorskoj regiji, čiji je dio danas u ratu, iznimno je neizvjesna. Srećom, napredak gospodarstva i predviđanja budućeg rasta pokazuju da NATO-ova članica može nastaviti izgradnju svojih obrambenih sposobnosti

TEKST
Ivan Galović

MODERNIZACIJA ORUŽANIH SNAGA RUMUNJS

Rumunjska je članica NATO-a postala 2004., a Europske unije 2007. godine. Prvo značajnije naoružanje i vojnu opremu u novom tisućljeću nabavila je iz viška zaliha u Europi. Primjerice, iz Njemačke su stigli samohodni protuzrakoplovni topovi Gepard u kalibru 35 mm. Nizozemci su isporučili raketne sustave zemlja-zrak srednjeg dometa I-Hawk PIP, izvorno proizvod američke tvrtke Raytheon. Inačica PIP sposobna je pogoditi ciljeve na udaljenosti do 40 km i na visini od 18 km. Lansira se iz vučenog ili samohodnog lansera koji sadrži tri rakete. Rumunji su usto od Ujedinjene Kraljevine kupili dvije fregate klase Broadsword (Type 22). Regele Ferdinand (nekadašnji HMS Coventry) i Regina Maria (nekadašnji HMS London) u trenutku

isporuke 2004. i 2005. bile su stare petnaestak godina, no modernizirane. Za nadzor zračnog prometa nabavljени su američki radari AN/FPS-117 te novija inačica TPS-77, kao i TPS-79. Rumunjska je za modernizaciju stare opreme nastojala iskoristiti svoju obrambenu industriju. To je bilo troškovno učinkovito rješenje, a pridonosilo je i održavanju domaćih industrijskih kapaciteta. Vojna industrijा obuhvaća sustave u zračnim, kopnenim i pomorskim domenama, a postoji i potencijal za daljnji razvoj. Rumunjska je razvoj svojih obrambenih sposobnosti uvelike temeljila na procjeni strateške situacije u crnomorskoj regiji i okolnim područjima. Ta je procjena govorila da ondje postoji određena mjera strateške

stabilnosti. Kao i u mnogim drugim europskim zemljama, i u Rumunjskoj je udio obrambene potrošnje u BDP-u počeo 2000-ih jako padati. Prema podacima štokholmskog instituta SIPRI, 2012. pao je na najnižih ikad 1,17 %. No, procjena se pokazala netočnom kad su 2014. izbili sukobi u Ukrajini, a Rusija je anektirala Krim. Rumunjska je odgovorila tako što je u sljedećih nekoliko godina počela niz velikih obrambenih nabava koje provodi i danas. Neki od tih poslova uključuju tehnološke offset klauzule, koje osiguravaju rumunjskim tvrtkama bitnu ulogu podizvođača ili dobavljača komponenti. Procjena je da će se ove godine na obranu potrošiti 2,4 % udjela u BDP-u. S otprilike 75 000 djelatnih vojnih osoba, Rumunjska nakon

Foto: US Army National Guard / Sgt. 1st Class Theresa Gualdarama

Poljske ima drugu najveću vojsku na istočnom krilu NATO-a. Unatoč tomu, arsenal joj još uvijek dobrim dijelom čini oružje iz sovjetske ere.

DALEKO U BUDUĆNOST

Rumunjske zračne snage (Forțele Aeriene Române – FAR) dulje su vrijeme pokušavale nabaviti zamjenu za svoje borbene avione MiG-21 Lancer, ali nije se moglo doći do sredstava. Tijekom 2015. pojavila se mogućnost dogovora s Portugalom, koji je imao višak aviona F-16A/B. Sve je rezultiralo programom Peace Carpathian I, u skladu s kojim je FAR-u 2016. i 2017. isporučeno devet aviona F-16A Block 15 MLU (Mid-Life Update) i tri F-16B Block 15 MLU. Avioni su na standardu M.5.2R. Vrijednost ugovora s modernizacijom iznosi je

**Rumunjska
borbena vozila
pješaštva
Piranha V na
NATO-ovo vježbi
Anakonda 23
u svibnju ove
godine**

628 milijuna eura, a u posao su bili uključeni i Amerikanici. Slijedio je program Peace Carpathian II i još pet aviona F-16A Block 15, opet iz Portugala. Vrijednost ugovora iznosi 250 milijuna eura. Avioni su isporučeni 2020. i 2021. Rumunjska je krajem 2021. započela pregovore s Norveškom.

U ugovoru iz studenog 2022. vrijednom 388 milijuna eura (Peace Carpathian III), istočnoeuropska zemlja kupuje 32 rabljena aviona F-16A/B MLU, koji će također proći modernizaciju. Isporuke se očekuju od kraja 2023. i tijekom 2024. U operativnoj uporabi trebali bi ostati deset godina.

Iako nabava rabljenih F-16 još traje, Rumunji za svoje borbeno zrakoplovstvo razmišljaju i puno unaprijed. Ministarstvo obrane u kolovozu ove godine podnijelo je Parlamentu zahtjev za odobrenje kupnje 32 borbena aviona pete generacije F-35 Lightning II. Prema dokumentu, akvizicija će se provesti u dvije faze. U prvoj će se nabaviti dvije eskadrile, što znači 32 aviona, a u drugoj još jedna eskadrila sa 16 letjelica. Prvi bi mogli ući u operativnu uporabu 2030. godine. Trošak tog višegodišnjeg programa, koji će biti financiran isključivo iz proračuna Ministarstva obrane, procjenjuje se na oko

VOJSKE SVIJETA

CIJEVNO TOPNIŠTVO I RAKETE

Veliki je problem kopnene vojske cijevno topništvo. Današnji je rumunjski arsenal iz hladnoratovske ere: M30M (inačica M1938), M1981 (licencija D-20) i M85 (inačica M1981). Planirana je nabava samohodnih haubica za tri haubičke bojne, od kojih bi svaka dobila po 18. Osim toga, u natječaju se spominje i 20 000 granata (bojnih, školskih, osvjetljavajućih i dimnih), devet pričuvnih cijevi, 12 pomoćnih vozila za prijevoz streljiva, devet promatračkih i zapovjednih vozila, jedna meteorološka stanica, tri vozila za izvlačenje i tri protutopnička rada. Rumunjska vlada za tu je nabavu predviđela nešto više od 830 milijuna eura. To je zapravo samo prva faza nabave, jer Rumunji planiraju nabaviti 90 haubica i za to potrošiti oko dvije milijarde eura. Četiri su potencijalna kandidata: južnokorejska K9A1 Thunder, njemačka PzH 2000, francuska Caesar i švedska Archer. Analitičari danas tvrde da prva ponuda ima najviše šanse jer predviđa proizvodnju dijelova i streljiva u Rumunjskoj. Proizvodač, južnokorejska tvrtka Hanwha, već tako surađuje s Poljskom i Turskom. Haubica K9A1 L/52 ima maksimalni dolet do 40 kilometara, uz brzinu paljbe od šest do osam granata u minuti u prve tri minute. Borbeni komplet ima 48 granata. Maksimalna brzina vozila je 67 km/h, a autonomija kretanja na cesti do 480 kilometara. Masa haubice je 47 tona.

Što se tiče raktnog naoružanja za djelovanje po kopnenim ciljevima, situacija je puno jasnija. Rumunjska i SAD još su 2018. godine potpisali ugovor po kojem je rumunjska kopnena vojska postala prvi europski korisnik sustava HIMARS. Naručena su 54 lansera, a prvi su isporučeni 2021. godine.

Rumunjski topnici na vježbi provedenoj u kolovozu 2016. na poligonu Cincu u središnjem dijelu zemlje. Zasad raspolažu samo sustavima sovjetskog dizajna

Foto: USAF / Airman 1st Class Brandon Esaú

Foto: US Army / Sgt. Randis Monroe

Helikopter IAR 330 Puma tijekom vježbe Swift Response 21 na poligonu Babadag na istoku Rumunjske. Izraelski Elbit Systems trebao bi nadograditi letjelice naprednim sustavima

6,5 milijardi dolara. Procesima nabave pomoći će i činjenica da rumunjska vlada i američka tvrtka Lockheed Martin rade na uspostavljanju vježbovnog središta za F-16 u Rumunjskoj. Vezano uz to, dvije su strane nedavno, 31. kolovoza ove godine, potpisale Pismo namjere. Ratno zrakoplovstvo uspostavlja i flotu besposadnih letjelica. Iz izraelske tvrtke Elbit Systems trebalo bi stići sedam sustava taktičkih besposadnih letjelica Watchkeeper X. Prema okvirnom sporazumu potpisanim u prosincu 2022., maksimalna vrijednost ugovora bila bi približno 410 milijuna dolara. U lipnju ove godine potvrđena je nabava prvih triju sustava, za što će biti isplaćeno 180 milijuna dolara. Letjelice će biti opremljene različitim sustavima, uključujući višespektarski elektrooptički uređaj Spectro XR za identifikaciju i praćenje. Kao dio ugovora, Elbit Systems planira uspostaviti infrastrukturu te industrijsku suradnju s rumunjskim tvrtkama U-TacS i Aerostar.

Za modernizaciju rumunjske flote helikoptera IAR 330 Puma, koji su domaći proizvod na temelju francuske licencije, Elbit će isporučiti novu opremu. U njoj će, uz ostalo, biti spomenuti sustavi Spectro XR, paket za elektroničko ratovanje, sustavi za noćno gledanje BrightNite, moderni misijski paket... Izraelci će ugraditi i novu avioniku u domaće trenažne mlađnjake IAR 99. Elbit je još krajem 2020. objavio da će za njih osigurati naprednu avioniku i sustave za obuku koji trebaju pomoći pilotima pri prelasku na višenamjenske borbene avione. Prema

Foto: US Army / Staff Sgt. Kyle J. Warner

Detalj fotografije na kojoj su dva rumunjska aviona F-16 na vježbi s Amerikancima u ožujku 2019. Rumunjsko zrakoplovstvo danas raspolaže sa 17 Fighting Falcona, a u tijeku je nabava još 32

publikaciji *World Air Forces*, FAR danas raspolaže sa 57 helikoptera IAR 330 i 19 aviona IAR 99.

OD ŠVICARSKE DO BUKUREŠTA

Rumunjskim je kopnenim snagama (Forțele Terestre Române) ključni program modernizacije nabava oklopnih vozila na kotačima Piranha V. Isporučit će ih američka tvrtka General Dynamics, tj. njezina podružnica European Land Systems (GDELS). Riječ je izvorno o proizvodu švicarske tvrtke Mowag, koju je preuzeo GDELS. Prvi ugovor iz 2017. obuhvaćao je 227 vozila. Prva 33 proizvedena su u tvornici u Švicarskoj. Idućih 58 sklopljeno je u rumunjskoj tvrtki u državnom vlasništvu: UMB (Uzina Mecanică Bucureşti). Na kraju, tvrtke GDELS i UMB sklopile su u ožujku 2022. ugovor o formiranju konzorcija te licencijskoj proizvodnji preostala 133 vozila u Rumunjskoj. Na većinu vozila ugrađuju se kupole UT30MK2 izraelske tvrtke Elbit s protuoklopnim sustavom Spike. Riječ je, dakle, o sustavima kakve ima Hrvatska vojska na vozilima Patria CRO 30L. U veljači 2023. objavljeno je da će Rumunjska nabaviti dodatnih 150 Piranha V. Od toga će 26 biti naoružano Elbitovim minobacačem Cardom Spear kalibra 120 mm i dometa sedam kilometara. Sve komponente sustava proizvode se u Rumunjskoj, u tvrtki Elmet, koju je kupio Elbit Systems. Isporukom tih minobacača dobit će se i sposobnost uporabe pametnog streljiva vođenog GPS-om. Za razliku od borbenih oklopnih vozila, naoružavanje rumun-

S otprilike
75 000
djelatnih
vojnih osoba,
Rumunjska
ima nakon
Poljske drugu
najveću vojsku
na istočnom
krilu NATO-a

ske vojske novim tenkovima još nije konkretno počelo. Trenutačno raspolaže s oko 300-400 tenkova. Podaci se razlikuju od izvora do izvora s obzirom na to da je riječ isključivo o starim vozilima sovjetskog podrijetla ili dizajna, u različitim stanjima opremljenosti te raspoloživosti. Riječ je o T-55AM, a ostalo su vlastite modernizacije tog vozila, odnosno TR-580, TR-85 i TR-85M1 Bizonul. Rumunjska je u travnju ove godine objavila da, dok ne nabavi nove, planira nadograditi 54 tenka Bizonul novom optoelektroničkom i komunikacijskom opremom. Sigurno je da će u početku to biti rabljeni američki M1A2 Abramsi. Ministarstvo obrane i Parlament u svibnju su pokrenuli proceduru kupnje 54 ta tenka u poslu vrijednom oko milijardu eura. Međutim, ni to neće biti dovoljno. U srpnju 2023. iskazan je interes za nabavu još 300 tenkova, i to novih, koji ne moraju nužno biti Abramsi. Trenutačno se najčešće spominje južnokorejski K-2 Black Panther, kao i njemački Leopard 2A8.

ZA MARINCE

Još jedan projekt za kopnenu vojsku jest kupnja američkih amfibijskih oklopnih vozila AAV (Assault Amphibious Vehicles). Američki Kongres odobrio je u srpnju 2023. prodaju 21 vozila, a vrijednost posla procijenjena je na 120,5 milijuna dolara. Nabava uključuje 16 vozila za prijevoz osoblja (Assault Amphibious Vehicle, Personnel) AAVP-7A1, tri zapovjedna vozila (Assault Amphibious Vehicle, Command) AAVC-7A1 i dva vozila za izvlačenje (Assault Amphibious Vehicle, Recovery) AAVR-7A1. U cijenu ulazi naoružanje i pričuvni dijelovi. AAV-i će zamijeniti oklopna vozila ABC-79M i TABC-79M domaće proizvodnje iz vremena hladnog rata. AAVP-7A1 ima kapacitet prijevoza 21 vojnika s opremom te četiri člana posade. Nova amfibijska vozila trebala bi znatno povećati operativne sposobnosti rumunjskih marinaca. U Europi ih koriste oružane snage Italije, Španjolske i Grčke.

Foto: US Navy / Mass Communication Specialist 3rd Class Lenny Weston
Vozila AAV u hangaru američkog nosača helikoptera USS Bataan. Rumunji su naručili 21 amfibiju u tri inačice

VOJSKE SVIJETA

Foto: US Army / Capt. Taylor Criswell

I to nije sve od gusjenica: Ministarstvo obrane trebalo bi ove godine pokrenuti veliki program nabave borbenih vozila pješaštva (BVP). U toj klasi trenutačno su također stariji sustavi: stotinjak vozila MLI-84, temeljenih na sovjetskom BMP-u 1 s nizom modifikacija. Doduše, najveći dio te flote čini modernizirana inačica MLI-84M Jderul opremljena topom Oerlikon kalibra 25 mm i protuoklopnim lanserima Spike.

**Pripadnici
9. mehanizirane
brigade rumunjskog
KoV-a u helikopteru
Black Hawk
na vježbi s
Amerikancima u
srpnju 2022. godine**

U prvoj fazi programa predviđa se kupnja 246 BVP-a, uključujući simulatore za obuku te početnu logističku potporu. To bi se trebalo provesti do 2031., za sumu od 2,5 milijarde eura. Slijedila bi druga faza, sa 52 BVP-a za strateške i operativne zalihe, vrijedna 450 milijuna eura.

PUNO LAKOG OKLOPA

Zasad se najviše spominju dva potencijalna kandidata za BVP. Jedan je već *zaposlen* u Rumunjskoj, a to je GDELS. Njegov ASCOD 2 nedavno je u Madridu na izložbi FEINDEF 23 predstavljen s kupolom kalibra 30 mm, kakva se nalazi i na

DRAMATIČAN UTJECAJ NA PRORAČUN

Prema analizi rumunjskog obrambenog sektora GlobalData, ruska invazija na Ukrajinu 2022. dramatično je utjecala na rast obrambenog proračuna Rumunjske. Nakon skromnog povećanja od 0,7 milijardi dolara 2019./2020., a zatim stagniranja na oko 5,5 milijardi dolara 2020. – 2022., zakon o proračunu koji je Parlament donio u prosincu 2022. potvrdio je osam milijardi dolara u 2023., ili povećanje od 45,2 % na godišnjoj razini.

U odnosu na ukupnu veličinu njezinog gospodarstva, postotak BDP-a koji Rumunjska troši na vojsku već je znatno iznad NATO-ova minimalnog cilja od 2 %. Prema dašnjim procjenama, 2024. – 2028. bit će na oko 3,2 %.

**Rumunjski tenkovi TR-85 na vježbi
u travnju 2017. tijekom NATO-ove
operacije Atlantic Resolve. Zasad je
potvrđena nabava Abramsa, a za daljnje
nabave ima više kandidata**

Foto: NATO

rumunjskim Piranham V. Južnokorejci bi se mogli natjecati nudeći BVP AS21 Redback (inačica K21), koji su za australski program Land 400 u suradnji s domaćom industrijom razvili Hanwha i Elbit Systems.

Nadalje, Rumunjska iz SAD-a za 147,73 milijuna dolara nabavlja 129 lakih oklopnih vozila JLTV (Oshkosh Joint Light Tactical Vehicles) u konfiguraciji M1278A1 Heavy Gun Carrier (HGC). Ta kupnja dio je dugoročnog plana nabave 1059 lakih oklopnjaka za 931 milijun eura (bez PDV-a). Jedan je od njegovih najvažnijih dijelova uključivanje rumunjske obrambene industrije. Dakle, vozila će se od serijskog broja 279 morati proizvoditi na teritoriju Rumunjske. Pouzdano se zna da će se, osim Oshkosa s JLTV-om, natjecati i francuska tvrtka Arquus sa svojim vozilom Sherpa Light. Francuska u Rumunjskoj želi implementirati uspješan model Renaulta i Dacie: Arquus je tvrtka koja je naslijedila Renaultov vojni program. Obje su tvrtke zainteresirane za suradnju s još jednom rumunjskom državnom tvrtkom – Uzina Automecanică Moreni.

Osim lakih, od Amerikanaca se kupuju i ultralaka taktička vozila Dator. Više od 50 isporučit će tvrtka Polaris Government & Defense. Ugovor uključuje i potrebnu opremu i pričuvne dijelove te obuku korisnika i održavanje. Nabavom se povećava interoperabilnost rumunjske vojske s drugim snagama za specijalne misije koje upravljaju tim vozilom, uključujući američke snage, zapovjedništvo kanadskih snaga za specijalne operacije i više europskih vojski. Dator može prevoziti do devet vojnika i ima ukupnu nosivost do 1814 kilograma. Ima dizelski motor i autonomiju kretanja oko 800 kilometara. Dizajn je fleksibilan i modularan, što vozilu omogućuje prilagodbu različitim misijama i prijetnjama. Polaris je već radio s Rumunjskom, kojoj je isporučio svoja terenska vozila kao što su MV850 i MRZR.

CRNOMORSKA PRIJETNJA

Najskuplja je rumunjska obrambena investicija ipak u području protuzračne obrane. Crnomorska je zemlja 2017. odlučila

Kupnja PZO sustava
Patriot zasad je najveća
investicija u modernizaciju
rumunjskog OS-a

Foto: Ministarstvo Apărării Naționale / Iaureanu Turoi

U REDU ZA BAYRAKTARE

Rumunji razvijaju vojnoindustrijsku suradnju i s Turskom. Romarm, krovna državna tvrtka za naoružanje i opremu, s turskim je Aselsanom potpisala Memorandum o razumevanju za transfer tehnologije pametnog streljiva. Za kopnene snage naručene su Baykarove besposadne letjelice Bayraktar TB2. Nabavit će se tri sustava, od kojih svaki uključuje šest letjelica koje će imati sposobnosti kinetičkih udara. Program također uključuje kupnju početnog paketa logističke opreme. Ugovor je vrijedan 321 milijun dolara. Nakon što ih dobije, Rumunjska će nakon Poljske postati druga članica Europske unije te treća europska članica NATO-a (Albanija je druga) koja će upravljati Bayraktarima.

Foto: Baykar

Glasovite Baykarove besposadne letjelice naručene su za potrebe kopnene vojske

nabaviti američki raketni sustav Patriot PAC-3+. Prema trenutačnim podacima, program je vrijedan 3,9 milijardi dolara i uključuje nabavu sedam bitnica. Patrioti će zamjeniti PZO sustave iz sovjetske ere 2K12 Kub, a bit će raspodijeljeni među granama: tri idu kopnenim, a četiri zračnim snagama. Ministarstvo obrane navodi da je Patriot odabran iz više razloga. Može se, uz ostalo, dulje zadržati u uporabi zahvaljujući nizu softverskih i hardverskih nadogradnji, omogućuje dugoročno planiranje strategije protuzračne obrane, ispunjava misiju i operativne zahtjeve OS-a Rumunjske, interoperabilan je u okviru NATO-a i dokazan u borbi te kompatibilan sa srednjim sustavom protuzračne obrane MIM-23 Hawk, koji su Rumunji prije petnaestak godina kupili od Nizozemaca.

Za sustave Patriot nabavljeno je 56 projektila MIM-104E Guidance Enhanced Missile-TBM (GEM-T) i 168 projektila PAC-3 MSE. Velik broj potonjih projektila, optimiziranih za proturaketnu obranu, upućuje na usmjerenost na obranu od raketnih, stacioniranih u crnomorskom području, tj. na okupiranom poluotoku Krimu. Prema trenutačnim planovima, u održavanju sustava i proizvodnji određenih komponenti s američkom tvrtkom Raytheon trebale bi surađivati rumunjske tvrtke.

MOGUĆNOST NADOGRADNJE

Modernizacija PZO-a protegnut će se i na druge sustave kratkog dometa. I tu zasad prevladava stariji inventar sovjetske i domaće proizvodnje, primjerice 9K33M3 Osa, CA-95 (licen-

VOJSKE SVIJETA

cija 9K31 Strela-1 na vozilu TABC-79) i CA-94M (modernizirana inačica Strela-2).

Traže se moderni sustavi interoperabilni s NATO-om. Procjenjuje se da će program stajati oko 2,1 milijardu eura. U prvoj fazi programa nabavit će se samo sustavi i projektili protuzračne obrane kratkog dometa. Interes je iskazalo pet stranih tvrtki: paneuropska MBDA nudi rakete Mistral i VL Mica, američki Raytheon rakete Stinger kao i sustav NASAMS, a njemački Diehl Defence rakete Iris-T i Iris-T SL. Zanimljiva je ponuda izraelskog Rafaela: svestrani PZO sustav Spyder koji može koristiti rakete Python-5 i Derby. Međutim, postupak akvizicije još uvek nije pokrenut. Kao i kod drugih obrambenih programa, Rumunjska bi željela iskoristiti priliku za uključivanje svoje vojne industrije. Doduše, neki od postojećih sustava protuzračne obrane kratkog dometa koji su još u uporabi mogli bi se nado-

*Ministarstvo
obrane
Rumunjske
trebalo bi
ove godine
pokrenuti
veliki program
nabave
borbenih
vozila
pješaštva*

A PODMORNICE?

Još jedan značajan, zasad nepokrenut program, jest nabava podmornica. Rumunji trenutačno imaju samo jednu: Delfinul sovjetske klase Kilo, koja je već dulje vrijeme neoperativna. Favorit za dvije nove podmornice bio je Naval Group i njegova dizelsko-električna klasa Scorpène. Rumunjski parlament nabavu je odobrio u svibnju ove godine. Spominjana vrijednost iznosi dvije milijarde eura, a HotNews navodi da će, ako dođe do ugovora, najvjerojatnije biti izgrađene u Francuskoj. Za potrebe mornarice trebaju se nabaviti i dva Airbusova helikoptera H215M vrijedna 150 milijuna eura. Bit će opremljeni za operacije protiv površinskih plovila.

Foto: Ministerului Apărării Naționale via Wikimedia Commons / CC BY-SA 3.0

Podmornica Delfinul na fotografiji iz 2008. godine

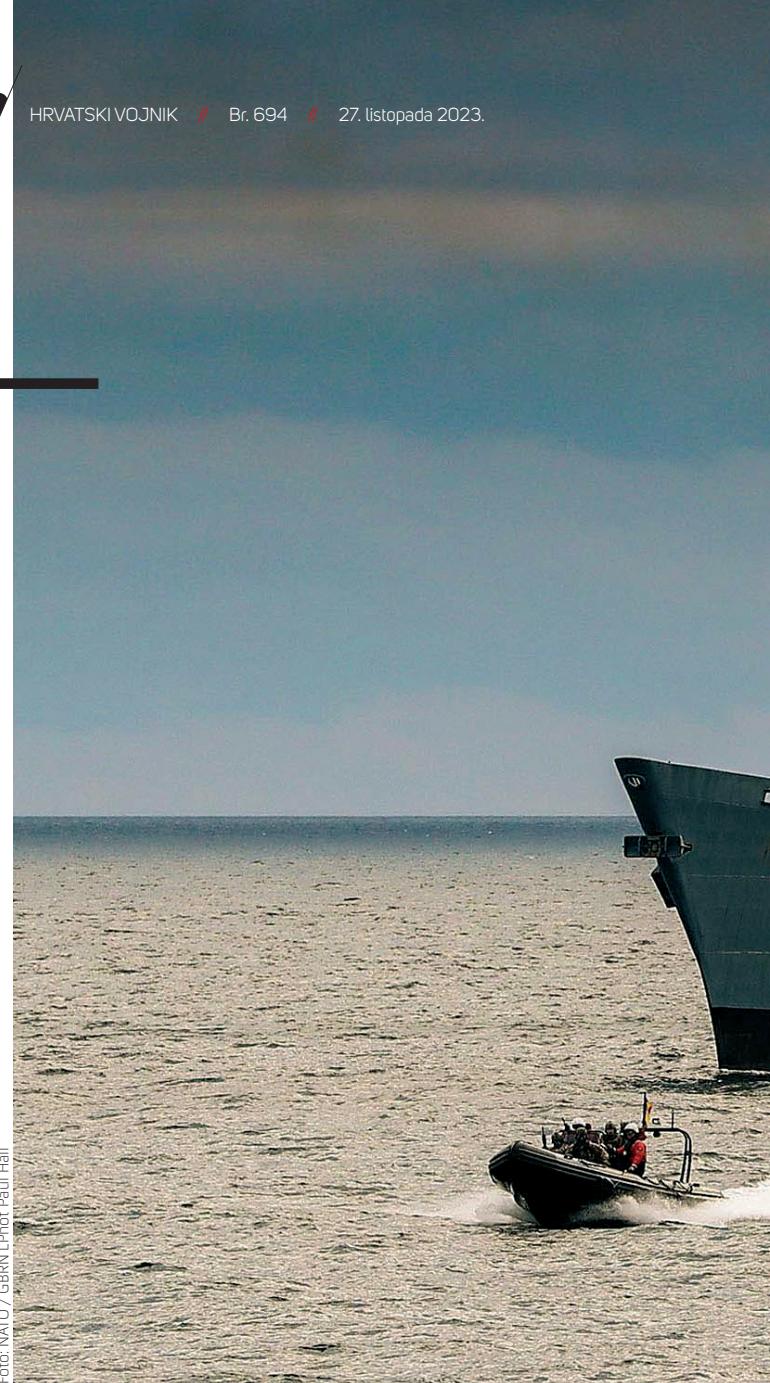

Foto: NATO / GBRN LPhot Paul Hall

graditi, a ne zamijeniti. Primjer je protuzrakoplovni topnički sustav Gepard, koji Rumunji rabe od kasnih 1990-ih. Gepard se temelji na podvozu tenka Leopard 1 s velikom, potpuno rotirajućom kupolom koja nosi naoružanje – par automatskih topova 35 mm Oerlikon GDF. Tu su i vučeni PZO topovi Oerlikon GDF-003. Sva bi se ta oružja mogla nadograditi na standard GDF-005 i opremiti streljivom s blizinskim upaljačima AHEAD (Advanced Hit Efficiency And Destruction), koje bi znatno povećalo učinkovitost protiv zračnih prijetnji.

ZASAD NIŠTA OD KORVETA

Što se tiče ratne mornarice, koja je fokusirana na Crno more, njezin odmak od *istočnih* plovila počeo je još sredinom 2000-ih, kupnjom dviju britanskih fregata Type 22. HMS Coventry postala je Regele Ferdinand, a HMS London nazvana je Regina Maria. Riječ je o starijim brodovima koji su u operativnoj uporabi od kraja 1980-ih, no prema zadnjim informacijama planirana je njihova modernizacija i to američkim oružnim i senzorskim sustavima. Spomenuti sustavi trebali su biti francuski. Rumunjska vlada još je 2019. s francuskom tvrtkom Naval Group sklopila dogovor kojim je, uz ostalo, trebala dobiti četiri višenamjenske korvete Gowind i moder-

nizirati dvije fregate Type 22. U svemu je trebalo sudjelovati domaće brodogradilište Şantierul Naval Constanța. Međutim, ugovori o realizaciji nikako nisu potpisivani, a u kolovozu 2023. potvrđena je vijest da rumunjska vlada otkazuje program. Popularni rumunjski portal HotNews u tekstu objavljenom 21. rujna spominje da zasad nije planiran novi program nabave korveta. Rumunjska ostaje dio programa razvoja korvete u okviru europskog programa PESCO, no on sigurno neće biti realiziran u idućih nekoliko godina. Fokus se stavlja na brzu izgradnju i nabavu izvanobalnih ophodnih brodova, koji bi, kako ističe, po karakteristikama bili bliži korvetama.

Dosta se toga u rumunjskoj mornarici bazira na nabavi norveško-američkih protubrodskih sustava NSM (Naval Strike Missile). Osim što će biti raspoređeni u obalnim bitnicama, planira se i njihova ugradnja na ploveće platforme. Najviše se spominju tri korvete stare sovjetske klase Tarantul. Veliki problem za Rumunjsku moglo bi biti plutajuće morske mine, posljedica rusko-ukrajinskog rata. Mornarica je u zadnje dvije godine neutralizirala nekoliko takvih mina. Za jačanje protuminskih sposobnosti kupljena su dva britanska minolovca klase Sandown. Procijenjena vrijednost ugovora iznosi 150 milijuna eura, a krajem rujna objavljeno je da je rumunjska

**Fregata Regele Ferdinand
u plovđbi.
Kako posao
s francuskim
korvetama
Gowind nije
uspio, britanski
brod iz 1980-ih
proći će, zajedno
sa sestrinskom
fregatom Regina
Maria, opsežnu
modernizaciju**

mornarica preuzeila HMS Blyth, a uskoro će dobiti i HMS Pembroke. Oba su broda modernizirana u Velikoj Britaniji. Strateška situacija u crnomorskoj regiji, čiji je dio danas u ratu, iznimno je neizvjesna. Srećom, napredak rumunjskog gospodarstva i predviđanja budućeg rasta pokazuju da članica NATO-a može nastaviti izgradnju svojih obrambenih sposobnosti. Nastavak sukoba u Ukrajini znači da Rumunjska nema drugog izbora nego intenzivno raditi na investicijama u obrambeni sustav.

U travnju 2023. rumunjski predsjednik Klaus Iohannis najavio je značajne projekte za oružane snage – fazu ubrzane modernizacije, koja počinje ove godine. Faza će biti podržana obrambenim proračunom od šest milijardi eura, što iznosi 2,5 % rumunjskog BDP-a.

PODLISTAK

**TENK - VLADAR
KOPNENIH BOJIŠNICA
(XV. DIO)**

Razvoj novih zapadnih tenkova dugo je tapkao u mjestu. Sve do veljače 2022. godine. Tisuće ruskih tenkova i borbenih vozila ušle su u Ukrajinu. Sve rasprave o tome treba li Evropi novi tenk(ovi) odjednom su postale besmislene

POVRATAK U SRED

Ni pojava najnovijeg ruskog tenka T-14 Armata, koji je barem teorijski i konceptualski velik iskorak, nije previše uzbudila nikoga na zapadu. Doduše, napisani su milijuni stranica analiza i komentara o tome vrijedi li Armata išta. I to je bilo to. Programa za razvoj novih tenkova ili uopće nije bilo ili su bili tek toliko da se zadovolje generali i stručna javnost. Od raspada SSSR-a 1991. niti jedna europska članica NATO-a nije razvila novi glavni borbeni tenk. Iznimka je Turska, koja još uvijek, uz brojne poteškoće, pokušava dovršiti razvoj Altaya. Doduše, Francuska i Njemačka imaju program Main Ground Combat System (MGCS). Iako pokrenut još davne 2012., nije puno odmaknuo. Njime bi se trebalo

razviti nekoliko vrsta borbenih oklopnih vozila, ali u središtu je tenk. Predviđalo se da će do 2017. biti gotovi koncepti i studije izvedivosti, ali program se oduvijeo tako da su novi rokovi za izradu demonstratora tehnologije pomaknuti na 2024., a izrada zasad nedefiniranog broja prototipova za razdoblje od 2024. do 2027. godine. Početak serijske proizvodnje bio je isprva pomaknut na 2028., ali pod uvjetom da se tijekom razvoja ne pojave veći problemi. Ukupni troškovi razvoja MGCS-a ne bi smjeli premašiti milijardu i pol eura. U međuvremenu se na razini Europske unije, konkretnije Europskog obrambenog fonda (European Defence Fund – EDF), pokreće projekt razvoja tenka s ozнакom

EDF-2023-DA-GROUND-MBT. Za njega je zasad zainteresirana Njemačka, Italija, Španjolska i Švedska. Kako na popisu nema Francusku, u medijima su se pojavila naglašanja da taj program znači kraj MGCS-a. Sredinom rujna 2023. ministri obrane Francuske i Njemačke demantirali su tu informaciju. Međutim, zadnje informacije koje su iznijeli glase da će program MGCS rezultirati operativnim sustavima tek između 2040. i 2045. godine.

**KORACI MEĐU
GENERACIJAMA**

Što se tiče razvoja novih zapadnih tenkova, sve se stubokom promjenilo u noći sa 23. na 24. veljače 2022. Tisuće

Ilustracija sustava koji bi se trebali razviti unutar francusko-njemačkog programa MGCS (Main Ground Combat System). Slijeva su glavni borbeni tenk, borbeno vozilo pješaštva i lovac na tenkove s višestrukim lanserom protuoklopnih raketa. Među traženim su sposobnostima za tenk: primjena umjetne inteligencije, hiperpovezivost među platformama, vatreno djelovanje na udaljenostima do 8000 m, promatranje do 10 000 m udaljenosti i povećana razina zaštite posade

IŠTE ZANIMANJA

Ilustracija: DGA / Ministère des Armées

ruskih tenkova i borbenih vozila ušle su u Ukrajinu. Sve rasprave o tome treba li Evropi novi tenkovi odjednom su postale besmislene.

Poljska je još prije odlučila kupiti 250 američkih M1A2 Abramsa, ali i južnokorejske tenkove K2 Black Panther. Ugovorom potpisanim 30. kolovoza 2022. određeno je da će Hyundai Rotem do kraja 2025. isporučiti 180 tenkova. No, poljske su potrebe znatno veće: procjenjuju se na najmanje 1000 suvremenih tenkova, a Varšava je donirala Ukrajini više stotina tenkova T-72 i PT-91 Twardy. Stoga je jedina dugoročna solucija bila da otkupi licenciju i pokrene masovnu proizvodnju.

Na osnovi tenka K2 Black Panther na-

TEKST
Mario Galić

stat će poljska izvedenica K2PL. Tenk će proizvoditi tvrtka Poljska Grupa Zbrojeniowa i bit će sličniji turskom tenku Altay nego originalnom Black Pantheru. Poljaci žele višu razinu oklopne zaštite i zbog nje će njihova inačica imati dulje tijelo i sedmi potporni kotač, što je slučaj kod Altaya. Ohrabreni uspjehom u istočnoj Evropi, Južnokorejci su se okrenuli Norveškoj i njoj namijenjenom modelu K2NO. Ipak, Skandinavci su odabrali Leopard 2A8 NOR.

Doduše, K2 Black Panther tenk je 4+ generacije i nema niti jedno napredno tehničko rješenje koje bi ga uvrstilo u petu. Samo je jako dobro složen od već potvrđenih sustava, kao što je top od 120 mm uparen s automatskim punjačem – što je viđeno na francuskom tenku Leclerc. Južnokorejci su u listopadu 2021. na sajmu ADEX prikazali K2NO opremljen Trophyjem, aktivnim sustavom zaštite od protuoklopnih projektila, koji bi ga svrstao korak bliže petoj generaciji. Vjeruje se da će i poljski K2PL imati aktivni sustav obrane iako se još ne zna koji. Jedan je od kandidata

PODLISTAK

tursko-ukrajinski sustav Akkor Pulat, koji se temelji na ukrajinskom sustavu Zaslon tvrtke Mikroteh.

Privatni projekt tvrtke Rheinmetall, tenk KF51 Panther s topom od 130 mm, ima znatno veći potencijal da postane novi europski tenk. Doduše, i Pantheru nedostaje aktivni sustav obrane. Rheinmetallov pokušaj sa sustavom StrikeShield po svemu sudeći je propao. Posebno nakon što se Ministarstvo obrane Njemačke odlučilo za izraelski Trophy. Kako KF51 Panther nije razvijen za njemačku vojsku, već za prodaju stranim kupcima, Rheinmetall je spreman ispuniti sve želje potencijalnog kupca.

MIŠLJENJA ANALITIČARA

Ministarstvo obrane Njemačke done davno je očekivalo da će novi tenk doći iz spomenutog programa MGCS. Suočeni s događanjima u Ukrajini, sve više francuskih i njemačkih vojnih analitičara i komentatora poziva na obustavljanje MGCS-a te pronaalaženje nove solucije. Većina njemačkih analitičara poziva na kupnju tenka KF51 Panther, govoreći da je to najsigurnije i najbrže rješenje. Drugi njemački analitičari i komentatori, koji preferiraju tvrtku Krauss-Maffei Wegmann (KMW), te mnogi francuski analitičari predlažu da se umjesto nastavljanja programa MGCS odmah kupi tenk Enhanced Main Battle Tank, poznatiji pod pokratom E-MBT.

E-MBT proizvod je konzorcija KNDS (čine ga njemački KMW i francuski Nexter), istog onog koji je nositelj programa MGCS. Nastao spajanjem najboljih odlika Leoparda 2 (tijela i pogonskog sklopa) i Leclerca (kupole s automatskim punjačem) razvijen je isključivo zbog velikog interesa kupaca. Budući da je rađen za nepoznatog kupca, potpuno nova kupola prilagođena je za ugradnju različitih topova. Dakle, ne samo kalibra 120 mm L/52 i L/55 već i novog topa kalibra 140 mm koji se razvija unutar programa MGCS. Potencijalni strani kupci za sada nisu pokazivali preveliko zanimanje za top od 140 mm, no ako se upradi u E-MBT, te ga tako naoružanog za svoje vojske kupe francuska i njemačka vlada, onda je to nešto sasvim drugo. Najizgledniji

U nedostatu novih zapadnoeuroropskih tenkova, Poljska se okrenula američkim Abramsima, ali još više poljskim K2 Black Pantherima. Proizvodit će se i u Poljskoj, u inačicama K2PL

je odabir top ASCALON (Autoloaded and SCALable Outperforming gun), koji razvija tvrtka Nexter. ASCALON je nastavak razvoja programa iz 1990-ih. Tada je s francuske strane nositelj projekta bila tvrtka GIAT Industries. Top od 140 mm trebao bi imati 70 posto bolji borbeni učinak u usporedbi s topom od 120 mm. Pritom Nexter naglašava da ASCALON ima ograničenu masu (oko tri tone) i veličinu (duljina cijevi 52 kalibra – ukupna duljina bila bi 7,3 m) te se može ugraditi u kupolu Leclerca. Ili u kupolu tenka E-MBT, kako neki žele. Jer kažu: bolje je novi top ugraditi u novu kupolu na novom tenku nego modernizirati stare. Usto, u oklop kupole tenka E-MBT već je ukomponiran sustav aktivne obrane Trophy MV. Njegove su komponente manje nego kod Trophyja HV, pa su ga KNDS-ovi inženjeri dobro ukomponirali u kupolu. I to nije sve: Rafael navodi da Trophy MV ima jednake borbene odlike kao i veći Trophy HV. Naoružan topom od 140 mm te sa sustavom aktivne obrane, E-MBT bio bi pravi tenk pete generacije. Stoga ideje da se projekt MGCS ili ugasi ili znatno promjeni te da E-MBT postane novi europski tenk nisu bez osnova. A tu je i novi igrač, spomenuti EDF-2023-DA-GROUND-MBT. No, on je još daleko od prvog prototipa ili koncepta, a kamoli...

I SAD OZBILJNO KASNI

Kao i Europa, i Sjedinjene Američke Države ozbiljno kasne u razvoju novog tenka. Godinama bez ozbiljne prijetnje na vidiku, Pentagon i Kov SAD-a zadovoljili su se stalnim poboljšanjem Abramsa. Zadnji su programi M1A3 SEP V3 i V4. Čak ne postoji aktivni program kojim bi se došlo do zamjene za Abrams. Stoga je stvari odlučio pokrenuti proizvođač Abramsa – General Dynamics Land Systems. Početkom listopada 2022. prikazao je demonstrator tehnologije AbramsX. I to mu je ujedno i najveći nedostatak, jer je General Dynamics prikazao tenk izrađen isključivo od sustava i komponenti koje proizvodi on ili njegovi partneri. Usprkos tome, mogao bi navijestiti u kojem će smjeru teći razvoj američkih tenkova.

16. DYWIZJA ZMECHANIZOWANA

Foto: Ministerstwo Obrony Narodowej / kpt. Rafał Szafarski / 16 Dywizja Zmechanizowana

Tako je u kupolu ugrađen top XM360M1, koji je zapravo nastavak razvoja topa M256 kojim su naoružani Abramsi. A to znači top od 120 mm koji ne donosi neka velika poboljšanja borbenih mogućnosti. Zasigurno ne kao topovi od 130 ili 140 mm. No, kako smo spomenuli, General Dynamics ide sam, a on u halama ima top od 120, a nema od 130 ili 140 mm. Sjedinjene Države imale su 1980-ih i 1990-ih program razvoja tenkovskog topa od 140 mm nazvan Advanced Tank Cannon System (ATAC). Unutar njega razvijan je top XM291 i pripadajući automatski punjač XM91. Međutim, nositelj razvoja bilo je istraživačko-razvojno-inženjersko središte KoV-a SAD-a (Armament Research, Development and Engineering Center – ARDEC).

Program ATAC s vremenom je zamrojer nije bilo interesa. I taj nedostatak interesa za novi tenkovski top od 140 mm uvjetovao je da i tvrtke kao General Dynamics ne ulažu u takve projekte. Stoga ne treba eliminirati opciju da nasljednik Abramsa bude naoružan europskim topom.

Što se tiče topa na tenku AbramsX, najveća je novost uporaba automatskog punjača, koji je smješten u stražnji, oklopom nezaštićen dio kupole. U punjač stane 27 granata. To je omogućilo da se broj članova posade smanji na tri, ali i njihov smještaj u prednji dio tijela tenka. Dakle, AbramsX dobio je

dostatnu razinu kako tenk ne bi bilo moguće lako onesposobiti. General Dynamicsov promomaterijal ne spominje niti aktivni sustav obrane niti se nešto takvo vidi na fotografijama i snimkama.

Plinska turbina s Abramsa je prošlost pa je AbramsX dobio hibridni pogon, najveću novost na tenku. No ni njega u General Dynamicsu ne spominju previše. To je velika novost, dosad neviđena na tenkovima. Sam pogon nije do kraja objašnjen. Neki izvori spominju da može raditi u tzv. silent načinu te da tako tenk može prijeći nekoliko kilometara. To bi značilo da je opremljen elektromotorima i baterijama, odnosno da se dizelski motor koristi za proizvodnju električne energije, a ne za izravno pokretanje tenka. General Dynamics ističe da novi pogon ima čak 50 posto manju potrošnju u odnosu na plinsku turbinu kod Abramsa M1. To i nije neki uspjeh jer je plinska turbina po golemoj potrošnji dizela i zraka.

AbramsX prepun je elektronike, čak se spominje i umjetna inteligencija. Po tome je najsličniji Merkavi 5. No za razliku od Merkave, koja će uskoro u operativnu uporabu, AbramsX samo je demonstrator tehnologije. Kao takav, nije primjeren da bude osnova za razvoj novog američkog tenka.

(završetak podlistka)

kupolu bez posade. I kupola je zbog toga puno bolje oblikovana, zbog čega je tenk niži, a to znači i manji cilj.

SAMO DEMONSTRATOR

Na području oklopne zaštite AbramsX svojevrsni je korak unazad u odnosu na zadnje inačice Abramsa. Zato General Dynamics ne spominje oklop u promomaterijalima. Tenk sigurno nije zaštićen pločama od osiromašenog uranija. Takve ploče proizvodi Lockheed Martin Idaho Technologies Co. za Ministarstvo energetike SAD-a, koje nadzire proizvodnju i ispituje kvalitetu krajnjeg proizvoda. Potom ih isporučuje američkoj vojsci za ugradnju na Abramse. General Dynamics nema ništa s njima jer se one postavljaju na gotove tenkove. Kako je kupola besposadna, njezina razina zaštite i nije odlučujuća za vjerojatnost preživljavanja posade. No ipak bi morala imati

Screenshot: YouTube / General Dynamics Land Systems

General Dynamics prikazao je AbramsX. Tenk je izrađen isključivo od sustava i komponenti koje proizvodi ta tvrtka ili njezini partneri

REPUBLIKA HRVATSKA MINISTARSTVO OBRANE UPRAVA ZA LJUDSKE POTENCIJALE

Na temelju članka 62. stavka 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18 i 125/19) i točke VIII. Odluke o osnivanju Povjerenstva Ministarstva obrane za utvrđivanje prijedloga kandidata za imenovanje odnosno upućivanje na dužnosti vojnog izaslanika i druge vojno-diplomatske dužnosti te dužnosti u međunarodnim organizacijama i vojnim predstavništvima, KLASA: 023-03/16-03/1, URBROJ: 512-01-16-169 od 13. travnja 2016., objavljuje

INTERNI OGLAS

za popunu dužnosti u RACVIAC-u, Centar za sigurnosnu suradnju, Rakitje, Hrvatska

1. dužnost: vozač / administrativni referent, OR-5 / OR-7 ili civilni ekvivalent (L1)

Opći uvjeti:

- ustrojbeni čin: desetnik – nadnarednik (za djelatne vojne osobe)
- posjedovanje vozačke dozvole B kategorije
- najmanje pet godina iskustva u poslovima vožnje
- osnove poznavanja standardnih administrativnih i logističkih poslova
- poznavanje rada na računalu (Microsoft Office)
- osnove znanja engleskog jezika (SLP 1111)
- ostali uvjeti propisani opisom poslova.

Predviđeno vrijeme upućivanja na dužnost: siječanj 2024., na razdoblje do četiri godine.

Kandidati osim propisanih uvjeta moraju ispunjavati uvjete iz članka 34. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske.

Prijave s dokazima o ispunjavanju navedenih uvjeta zainteresirani kandidati dostavljaju na adresu: Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Uprava za ljudske potencijale, Sektor za razvoj i upravljanje ljudskim potencijalima, Staničeva 6, 10 000 Zagreb.

Rok za podnošenje prijave je 14 dana od dana objave u Hrvatskom vojniku.

Kandidati koji ispunjavaju formalne uvjete bit će pozvani na razgovor pred Povjerenstvom Ministarstva obrane za utvrđivanje prijedloga kandidata za imenovanje odnosno upućivanje na dužnosti vojnog izaslanika i druge vojno-diplomatske dužnosti te dužnosti u međunarodnim organizacijama i vojnim predstavništvima, koji će se održati na hrvatskom i engleskom jeziku.

Napomena: zainteresirani kandidati moraju imati važeći rezultat testiranja znanja engleskog jezika (STANAG test vrijedi tri godine od testiranja, ALCPT test vrijedi godinu od testiranja), odnosno dokaz o tome dostaviti do zaključenja internog oglasa.

REPUBLIKA HRVATSKA MINISTARSTVO OBRANE UPRAVA ZA LJUDSKE POTENCIJALE

Na temelju članka 27. stavka 3. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18 i 125/19) i Odluke o osnivanju Povjerenstva Ministarstva obrane za utvrđivanje prijedloga izbora kandidata za popunu slobodnih ustrojenih mesta na temelju internog oglasa i javnog natječaja, KLASA: 023-03/22-03/1, URBROJ: 512-01-22-531 od 1. srpnja 2022., objavljuje

INTERNI OGLAS

za popunu radnih mesta u Upravi za obrambenu politiku

A) Sektor za međunarodnu sigurnost i obrambenu suradnju, Služba za bilateralnu obrambenu suradnju, Odjel za bilateralnu obrambenu suradnju I.

- nju od najmanje tri godine društvenog, humanističkog, tehničkog, prirodnog ili biotehničkog smjera
- aktivno znanje engleskog jezika
- mjesto službe: Zagreb.

1. VIŠI STRUČNI SAVJETNIK ZA BILATERALU, 1 izvršitelj

Uvjeti:

- ustrojbeni čin: pukovnik
- ustrojbeni VSSp: D01PC53
- prediplomski i diplomski sveučilišni studij ili integrirani prediplomski i diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomske stručne studije ili preddiplomski sveučilišni studij ili stručni studij u trajanju od najmanje tri godine društvenog, humanističkog, tehničkog, prirodnog ili biotehničkog smjera
- aktivno znanje engleskog jezika
- mjesto službe: Zagreb.

B) Sektor za obrambenu politiku i planiranje, Služba za obrambenu politiku, Odjel za suksesiju vojne imovine

1. VIŠI STRUČNI SAVJETNIK, 1 izvršitelj

Uvjeti:

- ustrojbeni čin: pukovnik
- ustrojbeni VSSp: D01PC53
- prediplomski i diplomski sveučilišni studij ili integrirani prediplomski i diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomske stručne studije ili preddiplomski sveučilišni studij ili stručni studij u trajanju od najmanje tri godine društvenog, humanističkog, tehničkog, prirodnog ili biotehničkog smjera
- aktivno znanje engleskog jezika
- mjesto službe: Zagreb.

C) Sektor za obrambenu politiku i planiranje, Služba za obrambeno planiranje, Odjel za planiranje obrambenih sposobnosti

1. VIŠI STRUČNI SAVJETNIK ZA NATO i EU planiranje, 1 izvršitelj

Uvjeti:

- ustrojbeni čin: pukovnik
- ustrojbeni VSSp: D01PC53
- prediplomski i diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomske stručne studije ili preddiplomski sveučilišni studij ili stručni studij u trajanju od najmanje tri godine društvenog, humanističkog, tehničkog, prirodnog ili biotehničkog smjera
- aktivno znanje engleskog jezika
- mjesto službe: Zagreb.

Kandidati osim propisanih uvjeta moraju ispunjavati uvjete iz članka 34. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske.

Prijave s dokazima o ispunjavanju navedenih uvjeta zainteresirani kandidati mogu dostaviti na adresu: Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Uprava za ljudske potencijale, Staničeva 6, 10 000 Zagreb. Rok za podnošenje prijave je 14 dana od dana objave oglasa u Hrvatskom vojniku.

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE

Na temelju točke XI. Odluke ministra obrane o kriterijima za dodjelu stipendija vojnim stipendistima (KLASA: 023-03/23-03/1, URBROJ: 512-01-23-773) od 28. srpnja 2023., Ministarstvo obrane Republike Hrvatske raspisuje

JAVNI POZIV ZA DODJELU STIPENDIJA REDOVITIM STUDENTIMA IZ PODRUČJA INFORMACIJSKO KOMUNIKACIJSKIH TEHNOLOGIJA

Stipendije se dodjeljuju redovitim studentima na sveučilišnim ili stručnim studijima akreditiranim u znanstvenim poljima elektrotehnika, računarstvo, informacijsko komunikacijske znanosti i drugim srodnim studijima iz područja informacijsko komunikacijskih tehnologija u akademskoj godini 2023./2024., kako slijedi:

- do 10 stipendija studentima koji studij završavaju u 2024. godini
- do 10 stipendija studentima koji studij završavaju u 2025. godini
- do 10 stipendija studentima koji studij završavaju u 2026. godini
- do 10 stipendija studentima koji studij završavaju u 2027. godini
- do 10 stipendija studentima koji studij završavaju u 2028. godini.

Kandidati/kinje mogu se prijaviti za dodjelu stipendije tijekom redovitog sveučilišnog ili stručnog studija putem prijavnog obrasca za stipendiranje studenata (Prilog 1.).

Rok za podnošenje prijava je **15. studenog 2023.**

UVJETI KOJE KANDIDATI/KINJE MORAJU ISPUNJAVATI:

- državljanstvo Republike Hrvatske
- prijavljeno prebivalište u Republici Hrvatskoj neprekidno najmanje jednu godinu do dana objave javnog poziva
- redoviti studenti sveučilišnih ili stručnih studija iz područja informacijsko komunikacijskih tehnologija koji su sve godine studija upisali redovito bez ponavljanja godine
- opći uspjeh najmanje 3,00 u zadnjoj godini obrazovanja
- da nisu korisnici stipendije u svrhu zaposlenja kod drugog poslodavca
- da nisu pravomoćno osuđivani/e za kaznena djela navedena u članku 35. stavku 1. podstavku 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18 i 125/19).

Nakon podnošenja prijave, po pozivu Ministarstva obrane, kandidati/kinje koji ispunjavaju uvjete javnog poziva upućuju se na zdravstvene preglede i na inicijalnu provjeru

tjelesne spremnosti u skladu s odredbama Pravilnika o utvrđivanju zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih uvjeta za prijam u službu u Oružane snage Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 13/14, 134/15 i 138/15) propisanim za način i kriterije provedbe zdravstvenih pregleda kandidata za onu kategoriju vojnog osoblja za koju se prijavljuju.

Kandidati/kinje trebaju priložiti:

- ispunjen Prijavni obrazac za stipendiranje studenata
- presliku osobne iskaznice ili domovnice i rodnog lista
- dokaz o prosjeku ocjena svih predmeta završnog razreda srednjoškolskog obrazovanja za studente prve godine studija, a studenti viših godina studija dokaz o prosjeku ocjena svih ispita prethodno završene godine studija
- dokument kojim se dokazuje upis na sveučilišne ili stručne studije akreditirane u znanstvenim poljima elektrotehnika, računarstvo, informacijsko komunikacijske znanosti i druge srodrne studije iz područja informacijsko komunikacijskih tehnologija u akademskoj godini 2023./2024.
- potvrdu o prebivalištu
- uvjerenje da nije pokrenut kazneni postupak, ne starije od šest mjeseci.

Kandidati/kinje prijavljuju se odnosno dostavljaju navedene dokaze u propisanom roku elektronički na prijam_dvs@mohr.hr ili pismeno na adresu: Središnjica za upravljanje osobljem, Ilica 256b, 10 000 Zagreb.

Nakon zaprimanja prijave Ministarstvo obrane pozvat će zainteresirane kandidate/kinje na odabirni postupak. U odabirnom postupku kandidati/kinje moraju zadovoljiti zdravstvene, psihičke, tjelesne i sigurnosne kriterije za kategoriju osoblja za koju se prijavljuju.

Kandidati/kinje koji zadovolje kriterije odabirnog postupka moći će s Ministarstvom obrane potpisati ugovor o stipendiraju na temelju kojeg će primati stipendiju tijekom akademskog obrazovanja.

Informacije u vezi s javnim pozivom kandidati/kinje mogu dobiti u Središnjici za upravljanje osobljem (tel. 01/3784-812 i 01/3784-814).

MUZEJ VOJNE I RATNE POVIJESTI

Brojni posjetitelji iz cijele Hrvatske koji su na Danu otvorenih vrata pakračkog Muzeja vojne i ratne povijesti razgledali izložbu na najbolji način potvrđuju kako je Muzej nadmašio lokalne okvire i vinuo se uz bok većih i etabliranih hrvatskih muzeja iste tematike

TEKST I FOTO
Željko Stipanović

IMPRESIVAN SVJEDOK PROŠLOG VREMENA

I ove je godine Muzej vojne i ratne povijesti u Pakracu otvorio svoja vrata brojnim posjetiteljima koji su iskoristili tu mogućnost i razgledali uistinu impresivnu zbirku od nekoliko tisuća eksponata. Ovogodišnji Dan otvorenih vrata upriličen je u sklopu velikog međunarodnog Sajma Slavonski banovac, koji je ugostio hrvatske povjesne postrojbe, a posjetitelji su mogli vidjeti pokaznu srednjovjekovnu bitku za pakračku kovnicu.

Najmlađi zatočenik logora Bučje imao je samo četiri godine. Kao podsjetnik na taj događaj Muzej čuva otisak ruku njegova četverogodišnjeg sina

Pakrački muzej vojne i ratne povijesti vodi profesor Mario Tušek, koji sa suradnicima ulaže iznimne napore u permanentno osvježavanje zbirke tako da ćete u razdoblju od samo godinu dana vidjeti brojne nove eksponate, a nerijetko ćete imati prigodu vidjeti i raritetne primjerke. Svi oni rade kao volonteri i zaljubljenici u hrvatsku povijest, što nimalo ne umanjuje njihovu vrijednost, nego, naprotiv, svemu tome daje vrijednost više.

Mario Tušek profesor je tjelesnog odgoja u Srednjoj školi Pakrac, osnivač Kluba ratničkih vještina Bujinkan Seishin Dojo Pakrac i učitelj japanske borilačke vještine, a Muzej vojne i ratne povijesti dio je Kluba ratničkih vještina. Kako Muzej nema sigurne mehanizme financiranja ni zaposlenike, postoji i radi isključivo zahvaljujući entuzijazmu i dobroj volji volontera, opet članova Kluba ratničkih vještina Pakrac. Mario Tušek naglašava kako bez njih ništa ne bi mogao napraviti.

Putovanje iz sobe u sobu gdje se nalaze eksponati zapravo je jedan vremeplov koji vas s iznimnom kronološkom preciznošću vodi kroz povijest. U prvoj prostoriji izložene su odore povjesnih postrojbi – povjesna odora Varaždinske građanske garde, Turopoljskog banderija, Karlovačke građanske garde, Kumpanije iz Blata s otoka Korčule te odora Počasno-zaštitne bojne. Već u sljedećoj prostoriji upoznajete se s ranom povješću Pakraca, počevši od rimskih legija koje su imale odmorište na tom području, preko srednjeg vijeka, vitezova templara, Osmanlija, Zrinskih i Frankopana pa sve do hajduka i pandura baruna Trenka. Brojni su eksponati vezani uz Prvi i Drugi svjetski rat, da bi se tako stiglo do najbogatijeg dijela zbirke – vezane uz Domovinski rat, ali i modernog, danas prepoznatljivog hrvatskog vojnika.

Izlazak iz zadnje izložbene prostorije osim osjećaja zadovoljstva što ste mogli razgledati izložbu i podsjetiti se na našu tešku povijest,

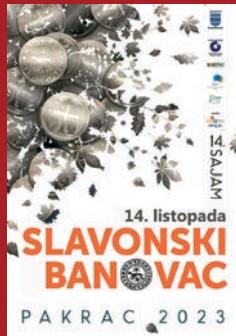

Brojni posjetitelji koji su na Danu otvorenih vrata pakračkog Muzeja vojne i ratne povijesti obišli izložbu mogli su svjedočiti teškim i bremenitim vremenima naše povijesti

Muzej čuva primjerak prvog broja časopisa Hrvatski vojnik, na čijoj je naslovni objavljena fotografija nastala na pakračkom bojištu

ostavlja upečatljiv dojam ponosa ne samo na te ratne dane nego i ponosa što je netko s voljom, marljivošću i entuzijazmom prikupio sve te izložbene primjerke zeleći tako zaboravu oteti našu recentnu povijest. Naš dojam bio je to jači jer nas je kroz izložbu vodio sam profesor Tušek, koji o svakom eksponatu iz glave izvlači nebrojene podatke – od toga gdje i kad je određeni predmet korišten, kako je do njega došao ili tko ga je Muzeju poklonio. Ono što posebno veseli i što s neskrivenim ponosom ističe, jest da sve veći broj organiziranih skupina školske djece kao nezaobilaznu

14. Sajam Slavonski banovac

Sajam Slavonski banovac, koji se u Pakracu održava već 14 godina, postao je jedan od najvećih sajmova i manifestacija ovog tipa u kontinentalnoj Hrvatskoj. Tradicija je nastavljena i ove godine, u kojoj je Sajam imao međunarodni karakter jer su na njemu sudjelovali gosti iz Češke i Slovačke.

Zahvaljujući pakračkim i lipičkim obrtnicima i ove je godine na Sajmu organizirana i enogastroprezentacija udruženja obrtnika i obrtničkih komora iz cijele Hrvatske. Atraktivnu su gastroponudu predstavili hrvatski branitelji Pakraca i Lipika te njihovi gosti, a svoje su delicije tradicionalno predstavili i pripadnici nacionalnih manjina koji žive i djeluju na ovom području.

Organizator je ove godine pripremio još bogatiju ponudu srednjovjekovnih sadržaja, a svi su sudionici bili dio mimohoda gradskim ulicama. Tradicionalno su članovi Povijesnog društva Pakrac-Lipik spravljali delicije "Kod veprove glave", Streličarski klub "Kuna" organizirao je srednjovjekovni streličarski turnir, a središnja bitka za kovnicu novca održana je u večernjim satima. Posjetitelji su imali priliku i uživo vidjeti kako se kuje slavonski banovac, novac koji je još sredinom XIII. stoljeća kovan upravo u Pakracu.

destinaciju bira upravo ovaj muzej, bez obzira na to radi li se samo o propotovanju ili u njega dolaze kao na svoje krajne odredište. Teško je iz zbirke nešto posebno izdvojiti jer svaki eksponat ima svoju priču i neprocjenjivu vrijednost, no ono što nas je, možda subjektivno, posebno razvesilo uokvirena je naslovica prvog broja Hrvatskog vojnika, koji je izšao u studenom 1991., a kraj nje originalna fotografija koja se tada našla na naslovniči našeg časopisa. Ovogodišnji je Dan otvorenih vrata Muzeja svojim odabranim fotografijama obogatio i Željko Gašparović Gašo, hrvatski branitelj, fotograf, fotoreporter koji je na ratištima devedesetih godina napravio neke od najboljih ratnih fotografija.

Puni dojmova i obogaćeni brojnim podacima i novim spoznajama ostavili smo profesora Tušeka i njegove suradnike brojnim posjetiteljima koji su, sigurni smo, učinili vrlo mudru odluku i došli u ovaj muzej u kojem imaju što vidjeti i novo naučiti.

Višenamjenski besposadni zrakoplovni sustav M-99 Bojunik jedan je od novijih eksponata u Muzeju

**VIŠENAMJENSKI BESPOSADNI ZRAKOPLOVNI SUSTAV „M-99 BOJNIK“
GLAVNI STOŽER HRVATSKE VOJSKE**

NAMJENA:

- Prikupljanje podataka na operativnoj razini
- Prenos podataka u realnom vremenu
- Ratne i civilne potrebe
- Potporu civilnim institucijama u provedbi zadaca različitih od ratnih (odbor graničnog područja, aktivacija i potpora u razdoru tijekom katastrofe)

TT FOGAO:

Masa letjelice	16 kg
Raspored krila	100/90%
Operativni radijus	>100 km
Operativna visina	2500 m
Uzravna brzina	25 m/s
Maksimalna brzina	170 km/h
Kontrola i krema	Uzravljivanje
Uzravljivanje	Motor
Motor	Senzori
Senzori	Navigacija

Motori: magnetoturbina, auto pilot, polje-satelite senzori

CCD TV kamara, fiksna kamara 640 x 480, kapacitet 24, 70, 120 ili 200 komadu

GPS, magnetometar, auto pilot, polje-satelite senzori

RAZGOVOR

**BORNA MARINIĆ,
UTEMELJITELJ PORTALA
DOMOVINSKI RAT**

LJUBAV PREMA DOMOVINSKOM RATU JE POZIV

Motiv za istraživanje oscilira, ali uglavnom ima uzlaznu putanju. Nije uvijek lako, rat je ružna stvar i tema je teška, ali neopisivo je bogatstvo spasiti neki događaj ili osobu od zaborava, pogotovo kada ima publike koja cjeni tvoj angažman. Ja imam tu sreću da imam brojnu publiku, koja me razumije, podržava, i ono najbitnije – motivira da budem što bolji i što odgovorniji prema svojem radu

RAZGOVARAO
Željko Stipanović

FOTO
privatna arhiva

Mlade Domovinski rat jako interesira. Prekrasno mi je to jer u prvom redu sve to i radim zbog mlađih, zbog generacija koje nisu proživjele rat. One nisu svjesne koliko je rat zlo, a koliki je blagoslov živjeti u miru. Gledajući ono što stvaram postaju svjesni te činjenice, isto kao što im postaje jasno koliko je visoka cijena za to plaćena

Brojne inicijative koje je pokrenuo i kojima širi istinu o Domovinskom ratu te od zaborava nastoji sačuvati iole bitniji događaj ili pojedinca, heroja Domovinskog rata, potaknule su nas na razgovor s Bornom Marinićem. Većinu fokusa u svojem radu usmjerio je prema mlađima koji o Domovinskom ratu znaju malo ili ništa i zato se služi platformama koje su im dostupne i koje uglavnom koriste, a da je u tome uspio pokazuje broj onih koji prate njegov rad i koji je nadrastao prvočna očekivanja.

Rođeni ste u jeku Domovinskog rata, a razvili ste golemo zanimanje i ljubav prema ratu te brojnim projektima na kojima ste radili i/ili još uvijek radite kao da ste bili njegovim sudionikom. Gdje ste našli poticaj da od zaborava sačuvate istinu o našoj borbi za slobodu i što vas i dalje motivira?

Ljubav prema temi Domovinskog rata ustvari je poziv. Tko god ga je osjetio u životu, shvatit će o čemu govorim. Odrastao sam u obitelji u kojoj nije bilo sudionika rata niti se o ratu govorilo kod kuće. Ni u školi baš nismo previše govorili o ratu jer je ta tema uvijek bila na kraju školske godine. Unatoč tome ili možda baš zbog toga, interes za tu temu rastao je negdje u meni najprije kao značajelja, a zatim i nešto više kako sam počeo sazrijevati kao osoba. Zanimalo me zašto se rat dogodio, tko se protiv koga borio i zašto. Imao sam sreću da sam nakon srednje škole upisao studij povijesti na Filozofskom fakultetu u Zagrebu i nedugo potom pala je odluka – želim se zaista tome posvetiti, želim naučiti sebe, ali i druge nešto o Domovinskome ratu. Malo su me čudno kolege gledale na prvoj godini kada je trebalo polagati stari Egipat, Grčku i Rim, a ja izlazim iz knjižnice s knjigom *Bitka za Vukovar*. Mogu pretpostaviti da im se motalo po glavi: "Ovaj će brzo odletiti s faksa." Ipak, bio sam dovoljno posvećen i učenju i drugim studentskim obvezama koje su nailazile, s glavnim ciljem – magistrirati i biti povjesničar koji će se baviti Domovinskim ratom. Filozofski fakultet naučio me mnogo čemu, ali ono najbitnije je – kritički promišljati o svakoj temi s kojom se susretнем. Ljudi ondje vole debatirati, puno je različitih mišljenja i to iskustvo uvelike me obogatilo. Motiv za istraživanje oscilira, ali uglavnom ima uzlaznu putanju. Nije uvijek lako, rat je ružna stvar i tema je

teška, ali neopisivo je bogatstvo spasiti neki događaj ili osobu od zaborava, pogotovo kada ima publike koja cijeni tvoj angažman. Ja imam tu sreću da imam brojnu publiku, koja me razumije, podržava, i ono najbitnije – motivira da budem što bolji i što odgovorniji prema svojem radu.

Vaš put rasta u novim idejama i projektima koje ste pokretali bio je postupan i svaki novi projekt bio je zapravo logičan nastavak prethodnog. Jeste li na tom putu imali potporu javnih institucija i mislite li da se o Domovinskome ratu u javnom prostoru dovoljno govori?

Da, sve je počelo Facebook stranicom *Dogodilo se na današnji dan – Domovinski rat*. To se pokazalo kao pun pogodak i vrlo brzo interes za moj rad nadrastao je očekivanja. Kada se skupilo tisuću ljudi, bio sam u pozitivnom šoku, ali da mi je netko rekao da će brojka u budućnosti prijeći 100 tisuća pratitelja ne bih mu vjerovao. Ipak, i to se dogodilo. U međuvremenu počeo sam raditi kao vanjski suradnik na HRT-u u redakciji TV kalendara. Bilo je to ostvarenje mojih snova. Zamislite, kreirate sadržaj emisije zbog koje ste i zavoljeli povijest. Bile su to prekrasne dvije godine, no kako vanjska suradnja nije prerasla u stalni radni odnos, morao sam se rastati s TV kalendrom. Ipak, tu je začetak mojeg televizijsko-dokumentarističkog stvaralaštva u kojem se u proteklih pet godina rodilo 12 dokumentarnih filmova koje sam radio za HRT, od kojih je 11 vezano uz Domovinski rat. Mislim da je jasno da je Domovinski rat dovoljno zastupljen u javnom prostoru. To je moja subjektivna slika jer svaki dan stvorim nešto novo i time obogatim javni prostor. Iz Facebook stranice narastao je portal Domovinskirat.hr, zatim i istoimena Instagram stranica na kojoj svakodnevno nešto novo objavljujem. Tu su i dokumentarni filmovi, podcast *Gdje si bio '91?*, a svakog dana u eteru Hrvatskog katoličkog radija mogu se u 14:30 slušati *Domoljubne minute*, u kojima donosim pregled događanja iz Domovinskog rata na taj nadnevak. Moram napomenuti i najnoviji angažman – tjedno u jednim dnevnim novinama možete čitati o Domovinskome ratu iz mojeg pera. Kada to sve zbrojimo, jasno je da dajem sve od sebe da javni prostor bude pun sadržaja o Domovinskome ratu. Naravno, uvijek može bolje i nadam se da će mi se na tom putu pridružiti što više kolega. Jedno je sigurno – interes postoji!

Nakon proteka vremena, svatko ima svoju istinu o ljudima i događajima u Domovinskome ratu, što često u potpunosti ne odgovara povijesnoj istini i činjenicama. Kako se nosite s onima koji povijest ne pišu uvijek potkrijepljeno točnim podacima?

Moja reakcija je akcija. Sve svoje članke kada napišem ispod njih stavim i izvore, literaturu, nastojim potkrijepiti svaku iznesenu riječ. Mislim da je to jako bitno za povjerenje koje mi čitatelji daju, ali i da oni mogu nastaviti dalje istraživati ako ih tema zainteresira.

Autor ste nekoliko knjiga i dokumentarnih filmova u kojima progovarate o konkretnim temama ili događajima, poput knjige *Specijalna jedinica policije "OSA" u Domovinskome*

RAZGOVOR

ratu ili knjige o Romima u Domovinskom ratu. Na koji način birate teme koje želite obraditi?

Kada su u pitanju knjige, nisam ja bio rao teme, već su nakladnici došli do mene s prijedlozima da se te teme obrade. Knjiga o Osama nastala je kao rezultat mojih istraživanja za potrebe diplomskog rada, ustvari knjiga je prošireni diplomski rad. Osama je to bilo super jer je netko obradio njihov ratni put, a meni jer su mi otvorili svoju arhivu i dali povjerenje dok još nisam bio etabliran povjesničar. Knjiga o Romima nastala je nakon što je udruga Kali Sara došla do mene i zamolila za pomoć. Uhvatio sam se ukoštač s tom temom koja je bila vrlo zahtjevna. Ipak, većina je mojeg stvaralaštva usmjerenja prema audiovizualnom sadržaju i njegovu kreiranju. Razlog je jednostavan. Knjiga o Osama je, recimo, u nakladi od petstotinjak primjeraka dostupna ostala samo užem krugu ljudi. S druge strane, moje dokumentarice i podcast *Gdje si bio '91?* gledaju stotine tisuća ljudi i lako su dostupni na YouTube kanalu Domovinski rat – Borna Marinić.

U zanimljivom podcastu pod nazivom *Gdje si bio '91?* ugostili ste brojne sugovornike, bilo da su sudjelovali u Domovinskom ratu ili ga istražuju. Što vas je potaknulo da podcast naslovite upravo tako?

Pitanje "Gdje si bio '91?" u hrvatskoj

Prvi podcast o Domovinskom ratu

je javnosti poprimilo posprdu konotaciju. Otišlo je to u krivom smjeru i postalo na neki način pitanje poruge. Naslovivši tako podcast, odlučio sam stručno pristupiti kazivačima koji imaju što reći o tome. Moji gosti uspjeli su tom pitanju vratiti vrijednost koja je godinama devalvirala i to me jako veseli.

Za promicanje istine o Domovinskom ratu uvelike se služite online platformama (društvene mreže, YouTube, web...). Osim što su jeftinije, dostupne su širom svijeta, a njima se dobrim dijelom služe mladi. Imate li povratnih informacija o tome koliko često mladi posjećuju vaše platforme? Dolaze li te zanimljive teme i do hrvatskih branitelja?

Mlade Domovinski rat jako interesira. U svakodnevnom sam kontaktu s njima, podržavaju moj rad, kupuju majice s mojeg webshopa pa tako i oni nose poruku o Domovinskom ratu. Prekrasno mi je to jer u prvom redu sve to i radim zbog mladih, zbog generacija koje nisu proživjele rat. One nisu svjesne koliko je rat zlo, a koliki je blagoslov živjeti u miru. Gledajući ono što stvaram postaju svjesni te činjenice, isto kao što im postaje jasno koliko je visoka cijena za to plaćena. Naravno, osim njih vrijedna su pu-

Vrijedna su publika i hrvatski branitelji, koji svojim komentarima upotpunjuju ono što napišem ili snimim. To je neka vrsta simbioze koja daje dobitnu kombinaciju. Njih jako veseli kada vide da mlade interesira ta tema i da netko mlad piše ili snima o onome što su prošli

Vesele me ti susreti i činjenica da je kroz godine emisija *Domoljubne minute* postala brend, nešto što je prepoznato kao iznimno kvalitetno. Dokazuje to i činjenica da u protekle dvije godine emisiju sufinancira i Agencija za elektroničke medije. Mene rad na radiju veseli. Zahvalan je u tom smislu što imam široku lepezu biranja tema i uredničku slobodu, što mi je jako bitno.

Ususret Danu sjećanja na žrtvu Vukovara dovodim dva zaista impresivna gosta – Vasiliju Tucker, hrabru gardistiku, kada je počeo rat samohranu majku dvoje djece, koja je na Sajmištu teško ranjena tijekom jedne akcije... Osim nje, tu će biti i Antun Dugan, legendarni Samuraj, čudo sugovornik, koji će biti stalni gost mojeg podcasta jer ga je milina slušati, a ima puno toga reći

blika i branitelji, koji svojim komentarima upotpunjaju ono što napišem ili snimim. To je neka vrsta simbioze koja daje dobitnu kombinaciju. Njih jako veseli kada vide da mlade interesira ta tema i da netko mlađ piše ili snima o onome što su prošli.

Radijska emisija *Domoljubne minute*, koja se emitira na Hrvatskom katolič-

kom radiju, također obrađuje brojne teme iz Domovinskog rata, ali i one koje su neizravno vezane uz rat. O kvaliteti emisije govori i to što se emitira u dva termina. Kako je došlo do suradnje i što vam je glavni cilj emisije?

Nakon iskustva u TV kalendaru, u kojem sam izbrisao povjesničarsko-novinarski stil pisanja, tražio sam novi izazov. Siniša Kovačić, koji je bio ravnatelj HRT-a dok sam bio ondje, prešao je na mjesto glavnog urednika Hrvatske katoličke mreže, dio koje je i Hrvatski katolički radio. Očito svjestan mojih kvaliteta, kao i toga da više nemam angažman na HRT-u, ponudio mi je suradnju koja se svakim danom pokazuje dobitnom kombinacijom. Jako puno ljudi koji nisu na društvenim mrežama i internetu sluša radio, a HKR može se čuti u svakom kutku Hrvatske. Tako se često događa da se negdje pojavit i ljudi se iznenade kada me ugledaju, povežu lik i glas koji svaki dan slušaju. Vesele me ti susreti i činjenica da je kroz godine ta emisija postala brend, nešto što je prepoznato kao iznimno kvalitetno. Dokazuje to i činjenica da u protekle dvije godine emisiju sufinancira i Agencija za elektroničke medije. Mene rad na radiju veseli. Zahvalan je u tom smislu što imam široku lepezu biranja tema i uredničku slobodu, što mi je jako bitno.

S obzirom na brojne projekte koje ste pokrenuli, uvjereni smo kako u planu imate i neke nove...

Trenutačno sam maksimalno posvećen podcastu *Gdje si bio '91?*. Svaka dva tjedna izlazi nova epizoda, to je jak tempo, a osim istraživanja i pripreme razgovora, tu je i vječna potraga za sponzorima koje je sada lakše naći kada se publika broji u desecima tisuća. Evo, ususret Danu sjećanja na žrtvu Vukovara dovodim dva zaista impresivna gosta – Vasiliju Tucker, hrabru gardistiku, kada je počeo rat samohranu majku dvoje djece, koja je na Sajmištu teško ranjena tijekom jedne akcije. Vaska je čudo od žene, nevjerojatna osoba koju će gledatelji moći uskoro upoznati, osim kroz podcast, i kroz dokumentarni film *Njezina strana priče – Vukovar*, koji sam za HRT radio s produkcijском kućom Prvi red fotelja, a bavi se ženama u ratu. Osim nje, tu će biti i Antun Dugan, legendarni Samuraj, čudo sugovornik, koji će biti stalni gost mojeg podcasta jer ga je milina slušati, a ima puno toga reći. Naravno, puno toga još se mota po mojoj glavi, koja razmišlja na koje načine sačuvati uspomenu na Domovinski rat. Hvala Hrvatskom vojniku, koji također gura u istom smjeru!

IZLOŽBA

110. BRANI SVOJ RODNI GRAD

TEKST I FOTO
Tomislav Vidaković

U Memorijalnom centru raketiranja Zagreba 1991./1995. otvorena je 6. listopada gostujuća izložba Muzeja grada Karlovca pod nazivom *110. brani svoj rodni grad*. Izložbu je otvorio izaslanik potpredsjednika Vlade i ministra hrvatskih branitelja Tome Medveda umirovljeni general-pukovnik Dragutin Repinc

Muzej grada Zagreba već niz godina u prostoru Memorijalnog centra raketiranja Zagreba 1991./1995. obilježava obljetnice zračnog napada na Banske dvore i Gornji grad 7. listopada 1991. Na obilježavanjima tog važnog događaja dosad su izlagali brojni sudionici i stručnjaci, a predstavljena je i fotomognografija u izdanju Hrvatskog memorijalno-dokumentacijskog centra Domovinskog rata.

U povodu 32. obljetnice zračnog napada na Banske dvore, Muzej grada Zagreba otvorio je gostujuću izložbu *110. brani svoj rodni grad*, koja dolazi iz Muzeja Domovinskog rata Karlovac-Turanj. Izložbom *110. brani svoj rodni grad* odaje se počast karlovačkoj 110. brigadi ZNG-a/HV-a, koja je postavila temelje obrane grada Karlovca u Domovinskom ratu.

Na otvorenju izložbe bio je Ante Nazor, ravnatelj Hrvatskog memorijalno-dokumentacijskog centra Domovinskog rata; Dubravko Derk, načelnik Policijske uprave karlovačke od 1993. do 1999. godine; Ivan Kolenc, ratni zapovjednik 3. bojne 110. brigade; Josip Bencetić, ratni načelnik inženjerije 110. brigade. Izložba obuhvaća fotografije na kojima su prikazani pripadnici 110. brigade od 1991. do 1995. godine. Prikaz je kronološki, od prvih borbenih zadaća u Lasinji i Topuskom, preko obrane karlovačkog predgrađa Turnja (poznatog kao Mali Vukovar),

110. BRANI SVOJ RODNI GRAD

Muzeji grada
Karlovca /
gostujuća izložba

Memorijalni
centar
raketiranja Zagreba
1991./1995.
Petrićeva 4/1, Zagreb

6. 10. 2023. – 22. 4. 2024.
utorak – subota // 10:00 – 18:00

Izložba u Memorijalnom centru raketiranja Zagreba 1991./1995. ostaje otvorena do 22. travnja 2024.

preko različitih borbenih položaja Brigade na cijelom Zbornom području Karlovac, pa sve do operacije Oluja. U operaciji Oluja, 110. brigada, tada već preustrojena u 110. domobransku pukovniju, uspješno je izvršila svoju zadaću i izbila na međunarodno priznate granice Republike Hrvatske. Muzej Domovinskog rata Karlovac-Turanj prvi je put spomenuto izložbu otvorio na 30. obljetnicu Brigade, sa simboličnih 30 fotografija.

IMPRESIVAN RATNI PUT

Strateška važnost obrane Karlovca vidljiva je pri samom pogledu na zemljopisnu kartu. Od Karlovca do državne granice sa Slovenijom samo je 12 kilometara zračne linije. Sjeverni i južni dio Hrvatske teritorijalno su povezani isključivo područjem današnje Karlovačke županije, područjem koje je 1991.

Zanimljivo je istaknuti kako je dio izložbenog postava i zastava Brigade. Zastavu je Brigada dobila na svoju prvu obljetnicu, 1992. godine, a ručno su je izvezle sestre karmelićanke

110. brani svoj rodni grad

Izložbom „110. brani svoj rodni grad“ odajemo počast karlovačkoj 110. brigadi ZNG/HV koja je postavila temelje obrane grada Karlovca u Domovinskom ratu.

Izložba sadrži fotografije na kojima su prikazani pripadnici 110. brigade od 1991. do 1995. godine. Prikaz je kronološki, od prvih borbenih zadaća u Lasinji i Topuskom, preko obrane karlovačkog predgrađa Turnja (poznatog kao „mali Vukovar“), preko različitih borbenih položaja brigade u cijelom Zbornom području Karlovac, pa sve do operacije Oluja. U operaciji Oluja 110. brigada, tada već preustrojena u 110. domobransku pukovniju, uspješno je izvršila svoju zadaću i izbila na međunarodno priznatu granicu Republike Hrvatske.

Muzej Domovinskog rata Karlovac - Turanj prvi je puta ovu izložbu otvorio na 30. obljetnicu brigade s 30 simbolički izloženih fotografija, a ovom prilikom gostujemo u Memorijalnom centru raketiranja Zagreba 1991./1995., na 32. obljetnicu zračnog napada Jugoslavenske narodne armije na zagrebački Gornji grad.

With this exhibition, we pay tribute to the 110th brigade, which laid the foundation for the defense of the city of Karlovac in the Homeland War.

The exhibition contains photographs depicting members of the 110th Brigade from 1991 to 1995. The display is chronological, starting from the first combat tasks in Lasinja and Topusko, through the defense of the Karlovac suburb of Turnj (which was called "little Vukovar"), to the various combat positions of the brigade in the entire Karlovac area, all the way to Operation "Storm". In Operation "Storm" the 110th Brigade, already reorganized as the 110th Home Guard Regiment, successfully carried out its mission and reached the internationally recognized border of the Republic of Croatia.

The Museum of the Homeland War Karlovac - Turanj opened this exhibition for the first time on the 30th anniversary of the brigade with 30 symbolically displayed photographs. On this occasion, we are visiting the Memorial Centre of the Rocket Attacks on Zagreb 1991/1995, on 32nd anniversary of the air attack by Yugoslav People's Army on Zagreb's Upper Town.

godine bilo 53 posto okupirano. Padom Karlovca, Hrvatska bi bila presječena na dva dijela, a put prema glavnom gradu Zagrebu bio bi otvoren za agresora.

Toj se namjeri agresora suprotstavila 110. brigada Zbora narodne garde. Prvi pripadnici Brigade mobilizirani su 28. lipnja 1991. godine. Brigadi je tad pristupilo 208 dragovoljaca, koji su činili tu prvu postrojbu ZNG-a u Karlovcu. Tad je mobilizirana 1. bojna i dio Zapovjedništva 110. brigade.

Brigada je prvu borbenu zadaću imala 30. srpnja 1991., od laskom dijela postrojbe u Lasinju, sa zadaćom osiguranja Lasinje i okolnih sela te mosta na rijeci Kupi. Slijedile su borbene zadaće u Topuskom, na Slunjskim brdima i u Turnju. Brigada je sudjelovala u zauzimanju vojarni i vojnih skladišta

U postrojbama 110. brigade bilo je 7920 branitelja. Za slobodu i neovisnost 109 ih je položilo život, a više od 400 je ranjeno

te u borbenim djelovanjima izvan Karlovca: kod Ogulina, Vaganca, Drežnik Grada, Cetingrada i Slunja.

Mobilizacija 2. bojne 110. brigade ZNG-a izvršena je 13. kolovoza 1991. godine. Novoprdošli pripadnici odmah se uključuju u borbene zadaće na Slunjskim brdima te u Topuskom i Lasinji. Tijekom 1991. godine 110. brigada bila je glavni nositelj svih aktivnosti u obrani suvereniteta Republike Hrvatske na širem karlovačkom području.

Zanimljivo je istaknuti kako je dio izložbenog postava i zastava Brigade. Zastavu je Brigada dobila na svoju prvu obljetnicu, 1992. godine, a ručno su je izvezle sestre karmelićanke. Brigada je stavlјena u pričuvu 31. listopada 1992. Djelatan ostaje samo uži dio Zapovjedništva Brigade i bojni te Interventna satnija i postrojbe na obuci.

Ponovnim ugrožavanjem sigurnosti ratnim djelovanjem velikosrpskog agresora prema Karlovcu, početkom rujna 1993. godine 110. brigada ponovno je mobilizirana, a njezini su dijelovi angažirani na najzahtjevnijim dijelovima bojišnice. U postrojbama 110. brigade bilo je 7920 branitelja. Za slobodu i neovisnost 109 ih je položilo život, a više od 400 je ranjeno.

Na novljanskoj bojišnici život je izgubilo više od tristo hrvatskih branitelja iz 17 postrojbi. Svake se godine na tom mjestu 29. listopada okuplja njihova rodbina, prijatelji, suborci i sugrađani kako bi odali počast svima koji su položili život na oltar domovine

TRENUTAK SJEĆANJA

Trokat je naziv nekadašnjeg motela smještenog na raskrižju nekoliko prometnica u novljanskim brdima, otprilike na pola puta između Novske i Lipika. Do rata je motel bio omiljeno izletište lokalnog stanovništva, a u ratu je zbog strateškog smještaja na raskrižju prometnica postao točka oko koje se vodio jedan od dramatičnijih i krvavijih sukoba u cijelom Domovinskom ratu

Operacija je trajala 86 ratnih dana, tijekom kojih je neprijatelj 23 puta tražio primirje. Postrojbe Operativne grupe Posavina pod zapovijedanjem generala Rudija Stipčića oslobodile su 750 km² – ukupno 22 naseljena mjesta, te razbile brojna neprijateljska uporišta

UKLESANA IMENA

TRAJNI SU PODSJETNIK NA PODNESENU ŽRTVU

PRIPREMIO
Željko Stipanović

FOTO
Željko Stipanović

Ideja o gradnji spomenika potekla je od Grada Samobora i pripadnika 151. brigade Hrvatske vojske koji su se borili na Zapadnoslavonskom bojištu kod Novske. Iako je bilo više ideja o samom izgledu, prihvaćen je prijedlog arhitekta Branka Silađina, a gradnja je započela u kolovozu 2009. godine. Svaki od monolita visok je četiri metra, mase pet tona, a na njegov vrh postavljena je pola tone teška kapa od nehrđajućeg metala. Na mramornim površinama uklesana su imena branitelja poginulih tijekom Domovinskog rata na novljanskoj bojišnici i u zapadnoj Slavoniji. Trokut je mjesto trajnog sjećanja na teške dane, ali dane ponoša i odlučne borbe za slobodu Hrvatske. Krajem listopada, na spomendan, svake se godine na Trokutu održava komemoracija za poginule – svečan i dostojanstven skup za sve one koji su nas zadužili.

General Rudi Stipčić ostao je zapamćen kao zapovjednik Operativne grupe Posavina. Po njegovoj je pripremi, planiranju i zapovijedanju od 29. listopada 1991. do 3. siječnja 1992. uspješno provedena napadna operacija Orkan-91

Vojna akcija Orkan počela je 29. listopada 1991. i prva je značajnija pobjeda Hrvatske vojske u Domovinskom ratu, kojom je oslobođen najveći dio zapadne Slavonije. Trajala je do 3. siječnja 1992., kada na snagu stupa Sarajevsko primirje. U akciji Orkan, te Otkos i Papuk koje su uslijedile, oslobođena su brojna mjesta i naselja do tada okupiranog teritorija zapadne Slavonije, čime je sprječeno njezino izdvajanje iz sastava Hrvatske. Imena više od tristo poginulih branitelja uklesana su na stamene stupove koji čine jedinstveno spomen-obilježje na Trokutu kod Novske i gdje se svake godine 29. listopada obilježava Dan početka oslobođanja zapadne Slavonije.

